

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь – «Магістр»

**на тему: Організаційно-практичні аспекти обліку і оподаткування
розрахунків з покупцями суб'єкта підприємницької діяльності**

Виконав:

Самков Сергій Вікторович
здобувач спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Керівник:

Гаркуша Сергій Анатолійович
кандидат економічних наук, доцент кафедри
обліку і оподаткування

Рецензент:

Суми – 2023

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет

Економіки і менеджменту

Кафедра

Обліку і оподаткування

Освітній ступінь

Магістр

Спеціальність

071 «Облік і оподаткування»

Затверджую:

Завідувач кафедри

М.І. Гордієнко

« 08 » листопада

2022 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Самкову Сергію Вікторовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: Організаційно-практичні аспекти обліку і оподаткування розрахунків з покупцями суб'єкта підприємницької діяльності

2. База практичного дослідження:

ФОП «Самкова Ольга Анатоліївна» Сумського району Сумської області

керівник роботи **Гаркуша Сергій Анатолійович, к.е.н., доцент**

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від

12.01. 2023 р. № 71-н

3. Строк подання здобувачем закінченого проекту (роботи) 22 грудня 2023 року

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

первинні та зведені документи, реєстри обліку,

законодавчо - нормативні акти з питань обліку і оподаткування розрахунків з покупцями

монографії, фахові наукові статті та доповіді на міжнародних науково-практичних

конференціях з питань сучасного стану та вдосконалення обліку та оподаткування

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Дослідити сутність і поняття розрахунків з покупцями;

охарактеризувати нормативно-правове регулювання з теми дослідження;

розглянути актуальні питання обліку, оподаткування розрахунків з тематики дослідження;

проаналізувати організаційно-економічну характеристику ФОП;

дослідити організаційно-практичні аспекти обліку розрахунків з покупцями;

запропонувати напрями вдосконалення обліку розрахунків з покупцями;

розглянути організаційні засади оподаткування розрахунків з покупцями;

запропонувати пріоритетні напрями оподаткування розрахунків з покупцями.

6. Дата видачі завдання

« 08 » листопада 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	листопад 2022 р.	
2.	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	грудень 2022 р. - січень 2023 р.	
3.	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	лютий-липень 2023 р.	
4.	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	вересень - жовтень 2023 р.	
5.	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	жовтень-листопад 2023 р.	
6.	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	листопад 2023 р.	
7.	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	11-14 грудня 2023 р.	
8.	Рецензування кваліфікаційної роботи	14-21 грудня 2023 р.	
9.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	22 грудня 2023 р.	
10.	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	22-25 грудня 2023 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	26 грудня 2023 р.	

Здобувач вищої освіти за другим (магістерським) рівнем

Сергій САМКОВ

Керівник роботи

Сергій ГАРКУША

Перевірку на автентичність проведено.

Надія БАРАНІК

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

Гарант освітньої програми

Інна НАЗАРЕНКО

Декан факультету економіки і менеджменту

Маргарита ЛИШЕНКО

Анотація

Самков С.В. Організаційно-практичні аспекти обліку і оподаткування розрахунків з покупцями суб'єкта підприємницької діяльності.

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», СНАУ, Суми – 2023 р. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню організаційно-практичних аспектів обліку і оподаткування розрахунків з покупцями суб'єкта підприємницької діяльності.

В роботі розглянуто сутність поняття розрахунків з покупцями, підходи до висвітлення його змісту, а також трактування цього поняття відомими науковцями, які досліджують дане питання. Розкрито загальні положення обліку розрахунків з покупцями. Проведено дослідження нормативно-правового регулювання обліку і оподаткування розрахунків з покупцями підприємств, за допомогою законодавчих та нормативних документів, постанов, НП(С)БО, інструкцій, які затверджені Кабінетом Міністрів України в сфері обліку розрахунків з покупцями.

Проведено дослідження організаційно-економічної характеристики ФОП «Самкова О.А.». Проаналізовано організаційно-практичні аспекти обліку розрахунків з покупцями. Ключовим фактором для успішної організації процесів постачання та розрахункових відносин з покупцями є ефективне управління цими процесами. Для досягнення ефективного управління необхідна належна організація обліку, яка забезпечує необхідну інформацію для прийняття управлінських рішень та своєчасних розрахунків за реалізовані товари і матеріали. Для спрощення ведення обліку розрахунків з покупцями у ФОП «Самкова О.А.» пропонується застосовувати програму BAS: Малий бізнес. Результати досліджень свідчать про те, що існують проблеми, які впливають на організацію ведення розрахунків з покупцями. Рішення досліджених проблем дозволить ефективно здійснювати облік, підвищить конкурентоспроможність товарів, підвищуючи економічний потенціал господарювання.

Необхідне постійне вдосконалення обліку розрахунків із ПДВ є важливим завданням, оскільки надходження з цього податку є значною частиною доходів бюджету. Це складне питання, яке потребує виваженого підходу та застосування новітніх методик, щоб не завдати шкоди економіці держави та сприяти зростанню ВВП. ПДВ є складним податком, який вимагає від платників податків постійного стеження за правильністю обчислення та ведення обліку.

Ключові слова: розрахунки, покупці, рахунки на оплату, зобов'язання, оподаткування, бухгалтерський облік.

Summary

Samkov S.V. Organizational and practical aspects of accounting and taxation of settlements with customers of a business entity.

Qualification work on specialty 071 «Accounting and taxation», SNAU, Sumy - 2023 - Manuscript.

The qualification work is dedicated to the study of organizational and practical aspects of accounting and taxation of settlements with customers of a business entity.

The work examines the essence of the concept of settlements with customers, approaches to highlighting its content, as well as the interpretation of this concept by well-known scientists who study this issue. The general provisions of accounting for settlements with customers are disclosed. The research of normative and legal regulation of accounting and taxation of settlements with customers of enterprises is conducted using legislative and regulatory documents, resolutions, IFRS, instructions approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine in the field of accounting for settlements with customers.

The research of the organizational and economic characteristics of the individual entrepreneur «Samkova O.A.» is conducted. The organizational and practical aspects of accounting for settlements with customers are analyzed. The key factor for the successful organization of supply processes and settlement relations with customers is effective management of these processes. To achieve effective management, proper organization of accounting is necessary, which provides the necessary information for making management decisions and timely settlements for goods and materials sold. To simplify the accounting for settlements with customers in the individual entrepreneur «Samkova O.A.», it is proposed to use the BAS program: Small Business. The research results indicate that there are problems that affect the organization of accounting for settlements with customers. Solving the researched problems will allow for effective accounting, increase the competitiveness of goods, and increase the economic potential of the business.

The constant improvement of VAT accounting is an important task, as the revenue from this tax is a significant part of the budget. This is a complex issue that requires a balanced approach and the application of modern methods in order not to harm the economy of the state and contribute to GDP growth. VAT is a complex tax that requires taxpayers to constantly monitor the correctness of calculation and accounting.

Keywords: calculations, customers, invoices, obligations, taxation, accounting.

ЗМІСТ

	ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	9
1.1	Сутність поняття розрахунків з покупцями	9
1.2	Нормативно-правове регулювання обліку і оподаткування розрахунків з покупцями	12
1.3	Актуальні питання обліку і оподаткування розрахунків з покупцями	17
РОЗДІЛ 2	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ФОП «САМКОВА О.А.»	22
2.1	Організаційно-економічна характеристика ФОП «Самкова О.А.»	22
2.2	Організаційно-практичні аспекти обліку розрахунків з покупцями	25
2.3	Вдосконалення обліку розрахунків з покупцями	33
РОЗДІЛ 3	ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ФОП «САМКОВА О.А.»	48
3.1	Організаційні засади нарахування податку на додану вартість	48
3.2	Документальне оформлення операцій оподаткування розрахунків з покупцями	51
3.3	Вдосконалення операцій оподаткування розрахунків з покупцями	58
	ВИСНОВКИ	66
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
	ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Суб'єкти малого бізнесу відіграють важливу роль у сучасному економічному ринку, сприяючи гнучкості економіки, мобілізації фінансових і виробничих ресурсів населення, розширенню ринку товарів та послуг, підвищуючи можливості у структурній перебудові країни і підтримуючи рівень національного продукту.

У фінансово-господарській діяльності підприємства виникають економічні взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання, що призводить до господарських операцій, в яких важливою складовою є поточна дебіторська заборгованість. Її значна частка може погіршити фінансовий стан підприємства, відволікати грошові кошти з господарського обороту та призводити до зниження темпів виробництва і результативних показників діяльності підприємства, що супроводжується непрямыми втратами його доходів.

Дебіторська заборгованість може бути вигідною для підприємства, оскільки сприяє зростанню товарообігу, валового доходу та прибутку. Вона також дозволяє швидше реалізувати запаси і зменшити змінні витрати на них. Іноді дебіторська заборгованість може бути доходним активом, який приносить відсотки за надання товарного кредиту, але це може негативно впливати на динаміку товарообігу.

Важливою задачею є виявлення недоліків в організації обліку та оподаткування розрахунків з покупцями, розробка рекомендацій для удосконалення обліку, що є актуальною темою кваліфікаційної роботи.

Ступінь розробленості питання. На сьогоднішній день багато науковців займаються дослідженнями, що стосуються обліку та оподаткування розрахунків з покупцями, зокрема: Артюх О.В. [1; 2], Гевчук А.В. [5; 6], Долішня Т.І. [7], Жарнікова В.В. [8], Івахів А.Б. [9], Мулик Т.О. [13], Подмешальська Ю.В. [18], Поліщук О.М. [19], Сlepченко В. [25], Сливка Я.В. [26], Смачило В.В. [27], Трало І.І. [28], Цегельник Н.І. [29] та інші.

Хоча дослідження в певній мірі просунулося, все ще існують недостатньо вивчені питання, що підкреслює важливість подальшого вивчення.

Мета дослідження полягає у дослідженні організаційно-практичних аспектів обліку і оподаткування розрахунків з покупцями суб'єкта підприємницької діяльності, а також розроблення пропозицій щодо їх вдосконалення.

Завдання дослідження. У межах дослідження в кваліфікаційній роботі нами були виділені наступні завдання, які стосуються як теоретичного так і практичного характеру: дослідити сутність і поняття розрахунків з покупцями; охарактеризувати нормативно-правове регулювання обліку і оподаткування процесу розрахунків з покупцями; розглянути актуальні питання обліку і оподаткування процесу розрахунків з покупцями; проаналізувати організаційно-економічну характеристику діяльності ФОП; дослідити організаційно-практичні аспекти обліку процесу розрахунків з покупцями; запропонувати напрями вдосконалення облікового процесу розрахунків з покупцями; розглянути організаційні засади оподаткування процесу розрахунків з покупцями; запропонувати пріоритетні напрями вдосконалення оподаткування процесу розрахунків з покупцями.

Методи дослідження. Дослідження базується на діалектичному методі пізнання і використовує різні загальнонаукові методи, такі як спостереження, порівняння, абстракція, індукція і дедукція, вимірювання взаємозв'язків, аналіз та синтез, історичний і логічний підходи, узагальнення.

Об'єктом дослідження є організаційно-практичні аспекти обліку і оподаткування розрахунків з покупцями суб'єкта підприємницької діяльності на базі ФОП «Самкова О.А.» Сумського району Сумської області.

Предметом дослідження є сукупність організаційних і практичних аспектів обліку і оподаткування розрахунків з покупцями суб'єкта підприємницької діяльності.

Інформаційна база дослідження: документація фізичної особи-підприємця, яка була надана для аналізу, статті, вебінари з досліджуваного питання, результати міжнародних та відчизняних наукових конференцій.

Наукова новизна дослідження полягає у вдосконаленні організаційно-практичних аспектів щодо обліку і оподаткування розрахунків з покупцями суб'єкта підприємницької діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у наданні пропозицій та рекомендацій, що описані в кваліфікаційній роботі для вдосконалення обліку і оподаткування розрахунків з покупцями.

Апробація результатів дослідження. Результати проведених досліджень, що містяться в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію та отримали схвалення на міжнародній науково-практичній конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку науки, освіти і технологій» (м. Полтава, 3 січня 2023 р.) та міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку, менеджменту і права: теорія і практика» (м. Житомир, 8 квітня 2023 р.).

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Об'єм кваліфікаційної роботи складає 63 сторінки, список використаної літератури містить 35 джерел, створено 4 таблиці та 26 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Сутність поняття розрахунків з покупцями

У бухгалтерському обліку об'єктами є господарські засоби та їх джерела, а також складові економічного життя підприємства, такі як господарські процеси та господарські операції. Розрахунки є одними з основних об'єктів бухгалтерського обліку, оскільки вони виникають між підприємством та його покупцями щодо погашення зобов'язань за товари, роботи та послуги. Рахунки групи розрахунків є необхідними для ведення обліку будь-якого підприємства.

Розрахункові операції включають оплату рахунків, сплату податків, виплату зарплат та перерахування відсотків за кредитами. Розрахунки передують виникненню дебіторської чи кредиторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість – це зобов'язання третіх осіб перед організацією, яке виникає з договору, закону чи делікту. Вона є частиною активів підприємства і важливим компонентом оборотного капіталу. Дебіторська заборгованість впливає на фінансовий стан підприємства і може бути оцінена різними способами. Вона також може бути предметом маніпуляцій з боку керівництва компанії через оцінну величину - резерв за сумнівними боргами [8].

Дебіторська заборгованість виникає під час виконання договорів на постачання товарів, послуг або виконання робіт. Вона може бути грошовою сумою, яку покупець або замовник повинен сплатити, або товарами, роботами або послугами, які контрагенти повинні поставити організації. Дебіторська заборгованість може виникати відповідно до договорів, законів або деліктом. Термін, протягом якого дебіторська заборгованість відображується в обліку та звітності, зазвичай визначається договірними відносинами або нормативними актами. Визнання дебіторської заборгованості в обліку пов'язано з виникненням,

припиненням або зміною цивільних правовідносин. Нормативні терміни, такі як термін позовної давності, визначають, коли заборгованість може бути списана з обліку.

Облік розрахунків з покупцями є вагомим елементом бухгалтерського обліку, метою якого є формування повної й достовірної інформації про стан розрахунків, контроль за дотриманням законодавства та форм розрахунків, а також своєчасна звірка розрахунків з дебіторами.

Основні елементи розрахунків з покупцями можуть включати в себе [15, С.17]:

- виписка рахунків (інвойсів) – продавець виставляє рахунок на оплату за надані товари чи послуги;
- терміни оплати – угода між сторонами щодо строків оплати. Наприклад, покупець може мати певний період часу для оплати після отримання товару чи послуги;
- способи оплати – угода про те, як саме буде проведено оплату – готівкою, банківським переказом, електронними коштами тощо;
- знижки та бонуси – якщо передбачено, угода про можливість знижок чи бонусів при виконанні певних умов оплати;
- повернення товару та вирішення спорів – угоди щодо процедур повернення товару чи послуги і вирішення можливих конфліктів чи непорозумінь.

Ці розрахунки важливі для ефективного управління фінансами бізнесу та забезпечення плавного обігу коштів у підприємстві.

Отже, розрахунки з покупцями є наслідком договірних правовідносин і не можуть бути розглянуті окремо від поняття дебіторської заборгованості. Дебіторська заборгованість включає суму зобов'язань контрагентів перед підприємством. Строки погашення дебіторської заборгованості визначаються законом або угодою сторін і відображаються у розрахунках щодо врегулювання зобов'язань.

«Розрахунки з покупцями» відносяться до фінансових операцій, пов'язаних із здійсненням оплати за товари чи послуги покупцем. Це включає в себе

розрахунки щодо вартості товарів чи послуг, термінів оплати, умов постачання та інших фінансових умов, пов'язаних із угодою між продавцем і покупцем [18, С.75].

Організація обліку розрахунків з покупцями є надзвичайно важливою для ефективного управління підприємства. Ось деякі ключові аспекти важливості цього процесу:

- ведення точного обліку розрахунків з покупцями дозволяє підприємству здійснювати ефективне управління ліквідністю, знання того, коли очікувати оплату від клієнтів, дозволяє уникнути проблем з нестачею коштів;
- облік розрахунків з покупцями допомагає підприємствам визначити очікуваний грошовий потік та планувати бюджет – це робиться через прогнозування прибутків, пов'язаних із реалізацією товарів чи послуг;
- систематичний облік розрахунків дозволяє підприємствам вчасно виявляти можливі проблеми з оплатою, такі як затримки чи неплатежі – це дозволяє приймати вчасні заходи для зменшення ризиків фінансових втрат;
- інформація про розрахунки з покупцями може використовуватися для забезпечення ефективного спілкування та взаємодії з клієнтами. Наприклад, облік платіжних повернень дозволяє вчасно реагувати на проблеми та підтримувати стабільні відносини;
- облік розрахунків з покупцями є важливою частиною фінансової звітності підприємства – ці дані включаються у бухгалтерські звіти;
- достовірний облік розрахунків є важливим для правильної податкової звітності – він впливає на обчислення податків, пов'язаних з обігом коштів;
- чіткий облік розрахунків може викривати аномалії чи підозрілі транзакції, що допомагає уникнути шахрайства або недоречностей.

Загалом, організація бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями є ключовим елементом ефективного фінансового управління та допомагає забезпечити стабільність та успішність підприємства.

При обліку розрахунків з покупцями можуть виникати різноманітні проблеми, які можуть впливати на фінансову стабільність та ефективність бізнесу. Деякі з типових проблем в цій області включають [11, С. 28]:

- погіршення фінансового становища покупців або зміни їхньої платоспроможності можуть викликати збитки через несплату рахунків або затримки в оплаті;
- невірне визначення ціни товарів чи послуг може призвести до недостатньої отриманої прибутку або затрат на боку покупця.
- неправильне виставлення рахунків може призвести до непорозумінь та затримок у розрахунках;
- несвоєчасна оплата рахунків може призвести до проблем з ліквідністю підприємства та вплинути на його платоспроможність;
- якщо покупець повертає товар, може виникнути питання щодо повернення оплати та відшкодування витрат;
- якщо покупець не задоволений якістю товару чи послуги, це може призвести до спорів та втрати репутації;
- у випадку, якщо угода проводиться в іноземній валюті, може виникнути ризик валютних коливань, що впливає на вартість операції;
- недостатня система обліку та управління боргами може призвести до невірного визначення сум, які повинні бути оплачені або отримані від покупців.

Важливо мати ефективні системи обліку та контролю, щоб уникнути або мінімізувати ці проблеми та забезпечити стабільність фінансового становища компанії.

1.2 Нормативно-правове регулювання обліку і оподаткування розрахунків з покупцями

Нормативно-правове регулювання обліку та оподаткування розрахунків з покупцями складається із чотирьох рівнів, кожен з яких регулюється відповідним компетентним органом.

Перший рівень включає законодавчі акти, укази Президента і постанови уряду, які визначають правила бухгалтерського обліку на підприємствах.

Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» [20] визначає правила та принципи бухгалтерського обліку для господарюючих суб'єктів в Україні. Закон встановлює правила щодо ведення бухгалтерського обліку, включаючи облік розрахунків з покупцями. Бухгалтер повинен дотримуватися встановлених нормативів та стандартів при реєстрації операцій з продажу товарів чи надання послуг. Роль цього закону для бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями полягає в створенні юридичного та нормативного базису для організації обліку, звітності та контролю за фінансово-економічною діяльністю підприємств.

Податковий кодекс України [17] є ключовим законодавчим актом, який визначає основні принципи оподаткування в Україні. У контексті обліку розрахунків з покупцями, Податковий кодекс має декілька важливих аспектів:

- розділ III ПКУ визначає особливості оподаткування операцій з ПДВ, включаючи розрахунки з покупцями. Зокрема, встановлюються правила стягнення та сплати ПДВ, визначення об'єкта оподаткування, а також порядок ведення податкового обліку щодо цього податку;
- визначає правила оподаткування прибутку підприємств, що також може впливати на облік розрахунків з покупцями. Зокрема, визначаються витрати, які можуть бути включені до складу витрат для обчислення податкового зобов'язання;
- може встановлювати правила стягнення відсотків за недоїмку податків, якщо підприємство не виконує свої податкові зобов'язання, це може призвести до сплати штрафів та відсотків;
- може встановлювати вимоги до облікової звітності, яка включає в себе інформацію про розрахунки з покупцями, це може включати обов'язок ведення податкового обліку, збереження документації та звітності перед податковими органами;

- може також містити положення, що стосуються інших податків та обов'язків, які можуть впливати на розрахунки з покупцями.

Усі ці аспекти важливі для підприємств при веденні обліку розрахунків з покупцями, оскільки вони визначають правила та обов'язки, які повинні бути враховані для коректного фінансового обліку та дотримання податкових норм. Порухення вимог Податкового кодексу може призвести до фінансових штрафів та інших негативних наслідків для підприємства.

Другий рівень системи обліку встановлює національні стандарти (НП(С)БО), які регулюють принципи та базові правила ведення бухгалтерського обліку та складання звітності. Міністерство фінансів України є єдиним регулюючим органом на цьому рівні, який орієнтується на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) під час розробки НП(С)БО.

НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [14] визначає порядок бухгалтерського обліку та відображення дебіторської заборгованості в фінансовій звітності підприємства. Дебіторська заборгованість включає суми, які підприємство очікує отримати від своїх клієнтів або партнерів за надані товари чи послуги.

Основна роль НП(С)БО 10 [14] полягає в тому, щоб визначити, коли та як включати дебіторську заборгованість до фінансової звітності підприємства. Основні положення, які визначає цей стандарт, включають:

- стандарт визначає умови, за яких можна визнати дебіторську заборгованість. Зазвичай це стається в той момент, коли існує об'єктивна інформація, що свідчить про те, що платіж від клієнта став ймовірним;
- стандарт надає вказівки щодо визначення суми, яку слід включити до бухгалтерських записів. Це може включати в себе урахування можливих втрат від невиконання та інших обставин;
- стандарт рекомендує регулярне оцінювання дебіторської заборгованості та визначення потреби у відрахуванні від її вартості;
- стандарт надає вказівки щодо того, як дебіторська заборгованість повинна бути відображена у фінансовій звітності підприємства.

Таким чином, НП(С)БО 10 [14] відіграє важливу роль у забезпеченні адекватного відображення дебіторської заборгованості в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства.

Третій рівень системи бухгалтерського обліку представлений методичними рекомендаціями. Дані рекомендації містять у собі вказівки та інструкції щодо ведення обліку й деталізують принципи законодавчих актів першого та другого рівнів. На цьому рівні можна зустріти методичні рекомендації щодо різних аспектів бухгалтерського обліку, наприклад, інвентаризації майна та фінансових зобов'язань, планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в окремих галузях та ін.

Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку спільної діяльності без створення юридичної особи [21] можуть надавати вказівки та рекомендації щодо правильного бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями в контексті спільної діяльності без створення юридичної особи. Основна роль таких рекомендацій може включати в себе наступне:

- надання чітких визначень та правил, які повинні бути використані при обліку розрахунків з покупцями в рамках спільної діяльності;
- рекомендації щодо того, як слід представляти інформацію про розрахунки з покупцями у фінансовій звітності спільної діяльності;
- вказівки з оцінки ризиків, пов'язаних із здійсненням операцій з покупцями, та заходи для забезпечення відповідності законодавчим та бухгалтерським вимогам;
- інструкції щодо ведення обліку заборгованості від покупців та оплати в рамках спільної діяльності, включаючи визначення строків платежу та умов оплати;
- вказівки щодо обов'язкової звітності та документування операцій з покупцями відповідно до стандартів бухгалтерського обліку.

Ці рекомендації спрямовані на забезпечення відповідності обліково-фінансової діяльності спільної діяльності вимогам законодавства та забезпечення достовірності та точності обліку розрахунків з покупцями.

У фінансовій звітності дебіторська заборгованість відображається з урахуванням резерву сумнівних боргів за продукцію, товари, роботи, послуги, але не включає резерв сумнівних боргів за іншу дебіторку. Дебіторка за продукцією, товарами, роботами, послугами в балансі відображається за чистою вартістю, без резерву сумнівних боргів. Для відображення інформації по отриманому векселю можна використати рядок «Векселі одержані», при цьому резерв сумнівних боргів за векселями не створюється. Щодо іншої дебіторської заборгованості створення резерву не передбачено НП(С)БО 10 [14] та Методрекомендаціями № 433 [22].

Четвертий рівень системи обліку формує робочі документи, які відображають облікову політику та підходи до розкриття бухгалтерської інформації у звітах.

Наприклад, резерв сумнівних боргів (рахунок 38) нараховується у сумі дебіторської заборгованості, яка може бути визначена як сумнівна згідно з методом, передбаченим в наказі про облікову політику. Термін «сумнівна» є умовним, оскільки може використовуватися статистика несплати минулих періодів, а не тільки факт прострочення сплати дебіторки. Нарахування резерву залежить від правил, визначених обліковою політикою підприємства.

Отже, нормативні документи в галузі обліку розрахунків з покупцями визначають правила та стандарти, які повинні бути дотримані під час проведення обліку фінансових операцій та взаєморозрахунків з покупцями. Основні аспекти, які регулюються такими нормативними документами, включають:

- нормативні документи повинні враховувати вимоги податкового законодавства, які стосуються розрахунків з покупцями, такі як ПДВ, податок на прибуток та інші податки;
- правила зобов'язань, які визначаються цивільним законодавством, можуть впливати на умови платежів, строки виконання зобов'язань, а також визнання та документування фінансових транзакцій;
- багато підприємств встановлюють власні правила та процедури, які регулюють розрахунки з покупцями. Це може включати політику кредитування,

умови платежів, процедури взаєморозрахунків та інші аспекти фінансового управління;

- якщо підприємство взаємодіє з банками у справах розрахунків, то деякі правила та нормативи можуть бути встановлені банками або регуляторами фінансового ринку.

Загальна відповідальність за дотримання цих нормативів лежить на фінансовому відділі підприємства. Вони повинні враховувати всі відповідні правила та стандарти при веденні обліку розрахунків з покупцями, щоб забезпечити правильність та надійність фінансової звітності підприємства.

1.3 Актуальні питання обліку і оподаткування розрахунків з покупцями

Ведення розрахунків за продукцію, товари та послуги є важливим завданням у бухгалтерському обліку, оскільки це забезпечує постійний кругообіг господарських коштів і поновлення розрахунків. Це є найпоширенішим видом діяльності практично кожного підприємства.

У фінансово-господарській діяльності підприємств розрахунки з покупцями є невід'ємною складовою. Правильна побудова та управління процесом обліку розрахунків має велике значення для оцінки показників якості роботи економічного суб'єкта. Бухгалтер повинен враховувати законодавство та всі аспекти роботи підприємства, а також велику різноманітність форм розрахунків та значну кількість контрагентів.

Для достовірного узагальнення інформації про реалізовані товари, продукцію та послуги необхідний облік розрахунків з покупцями. Умови оплати та відвантаження закріплюються в договорах, а їх виконання/невиконання може призвести до виникнення дебіторської чи кредиторської заборгованості.

Облік розрахунків із покупцями є важливим елементом ефективності розрахунково-кредитної політики підприємства. Різноманітність форм розрахунків, включаючи передоплату, фактичну оплату, розстрочку та бартер, може створювати ризики порушення термінів оплати та накопичення

прострочених боргів. Контроль над цими ризиками є необхідним для запобігання судовим позовам та збереження доброчесності партнерів.

Фінансовий стан та стабільність підприємства залежить від дебіторських і кредиторських зобов'язань, а вдосконалення обліку розрахунків є важливою частиною управлінських завдань. Постійний моніторинг боргів необхідний для збереження ясної картини про стан справ на підприємстві. Велика дебіторка може призвести до нерозумного кредитування покупців та відпливу коштів, що у свою чергу ускладнює вчасні розрахунки з кредиторами та погашення власних боргів. Висока кредиторка може свідчити про невиконання постачальником своїх зобов'язань або правові особливості переходу права власності.

Порядок обліку розрахунків із покупцями включає формування достовірної та своєчасної інформації, дотримання загальноприйнятих форм договорів та первинної документації, контроль за наявними зобов'язаннями та виконання регулярної звірки з контрагентами.

Розрахунки з покупцями мають на меті погашення взаємної заборгованості, яка виникає в момент укладення договору та може існувати протягом різного періоду часу. Фіксація виникнення дебіторської заборгованості передбачає підписання договору купівлі-продажу або надання послуг, але в системі бухгалтерського обліку вона відображається після виплати авансу або відвантаження товару, виконання робіт, надання послуг [26].

Вчені Ковальчук Т.М., Урсуляк Д.В. [10, С. 45] вказують на проблеми суб'єктів підприємництва, пов'язані з кризою неплатежів, і відзначають важливість пошуку шляхів поліпшення інформаційного забезпечення системи управління дебіторською заборгованістю.

Дослідження, що стосуються обліку та контролю розрахунків із бізнес-партнерами, особливо в кризових умовах, є важливими темами, які активно обговорюються в закордонних джерелах. Вчені і фахівці, такі як Гайдучок Т., Сисоєва І., Васишин С., Лисюк А., Кундря-Висоцька О. та Костирко А. [31, С. 151], аналізують ці питання, зокрема в контексті кризи, пов'язаної з пандемією Covid-19. Крім того, експерти, такі як Федоришина Л. та Попович-Зубчинська К.

[30, С. 17], вказують на необхідність впровадження обліку та контролю розрахунків з покупцями в систему менеджменту підприємства.

Підприємства прогнозують отримати грошові кошти за товари, послуги та роботи, а розрахунки з контрагентами потребують неодмінного контролю та впливу з боку управлінського персоналу. Для того, щоб забезпечити максимальне дотримання платіжної дисципліни потрібно оптимально сформувати облік розрахунків. Розрахунки між фізичними і юридичними особами передбачають виникнення зобов'язань зі сплати податків [12; 25].

Поліщук О.М., Бобко В.В. та Мельник В.В. [19, С. 276] вказують, що нинішній стан розрахунків підприємств характеризується не зовсім задовільним рівнем платіжної дисципліни суб'єктів діяльності, що призводить до проблем з неплатежами ділових партнерів. Для виходу з кризових ситуацій необхідно посилити контроль з боку органів державної влади та самих підприємств, а також забезпечити якісний облік, що дозволить формувати інформаційну базу для прийняття управлінських рішень, зокрема, щодо антикризового управління дебіторською заборгованістю.

Автори Макаренко А.П. та Кучкіна Д.Д. [12, С. 30-31] роблять акцент на важливості відображення розрахунків з покупцями у системі обліку, оскільки це дозволяє підприємству здійснювати виплату працівникам заробітної плати, розраховуватися з бюджетом та кредиторами. Вони також наголошують на необхідності наявності актуальної інформації щодо стану таких розрахунків для виявлення проблем і швидкого пошуку найкращих шляхів їхнього вирішення. Слепченко В. та Скрипник М. [25] також підкреслюють, що облік і контроль дебіторської заборгованості є одним із головних завдань для вирішення проблем, які постають під час управління підприємством.

Автори виявили проблемні основи обліку розрахунків з покупцями в системі управління дебіторською заборгованістю, які були узагальнені на рисунку 1.1.

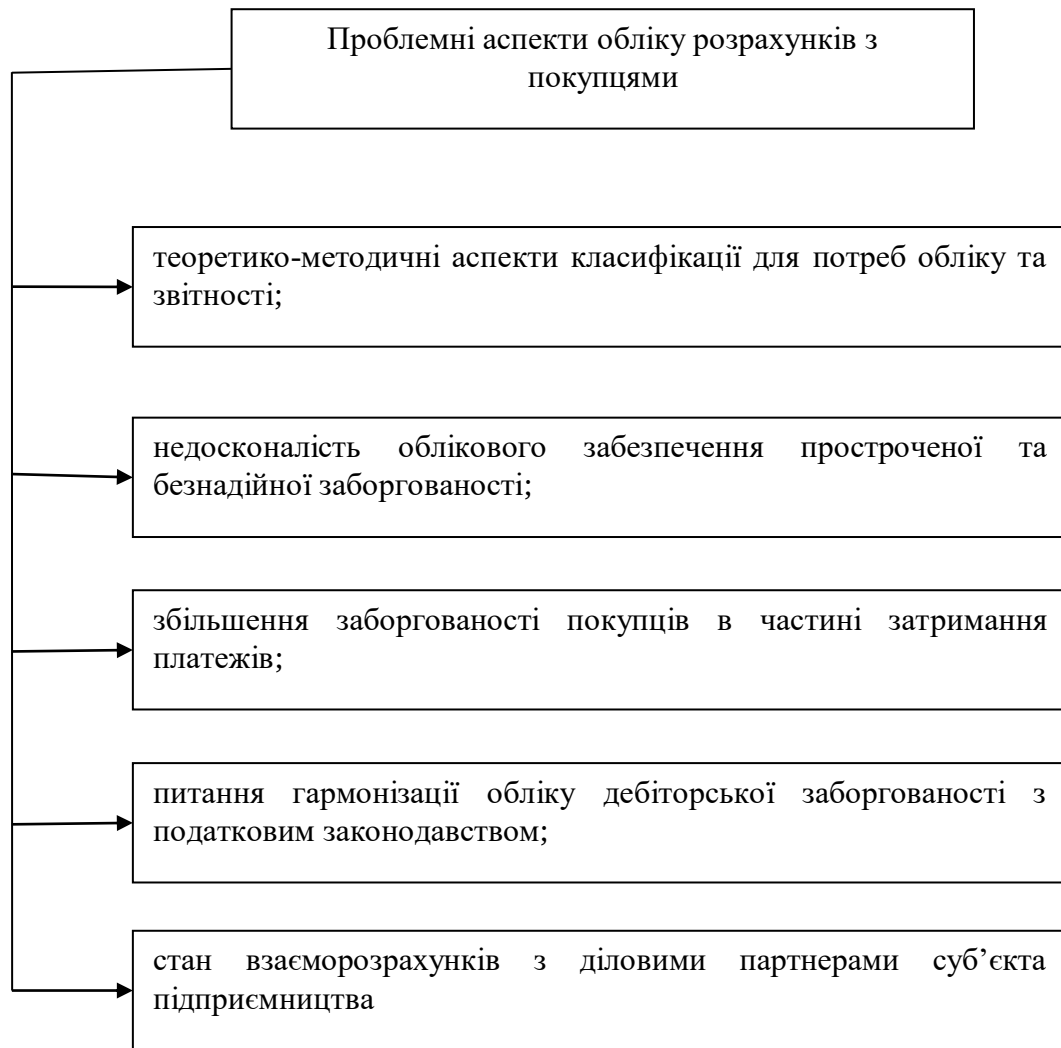

Рисунок 1.1 – Проблемні основи обліку розрахунків з покупцями у системі управління дебіторською заборгованістю

**Джерело: Узагальнено автором на основі [25].*

Вчені вказують, що в нинішніх умовах підприємства нерідко ставлять на перший план задоволення своїх потреб, порушуючи здійснення фінансових зобов'язань перед контрагентами. Проблема неплатежів є актуальною, і вагомою умовою підтримки найкращого рівня платоспроможності та ліквідності підприємств щоб забезпечити дійове управління дебіторською заборгованістю. Для цього потрібна релевантна аналітика інформаційних ресурсів, яка дозволить краще зрозуміти сутність та принципи функціонування об'єктів та процесів. Деталізація інформації обліку розрахунків із покупцями допоможе приймати

щодо вибору форм платежів ефективні управлінські рішення, розподілу різних витрат та диверсифікації ризиків.

Долішня Т.І. та Озар Т.С. [7, С. 216] вважають, що для успішного управління дебіторською заборгованістю необхідно не тільки зменшити її суму, але й зберегти клієнтів та збільшити обсяг продажів.

У сучасних умовах підприємництва важливо підвищувати якість обліково-аналітичного забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємств. Це необхідно для адаптації та уточнення обліку розрахунків з покупцями до сучасних потреб, що виникають у зв'язку з процесами автоматизації та розвитком Інтернет-технологій. [19, С. 276].

Розрахунки є об'єктом оподаткування з ПДВ і це є актуальністю облікового забезпечення розрахунків із покупцями. При отриманні доходу від реалізації продукції, підприємство зобов'язане сплатити податки на всю суму передоплати, незалежно від фактичної поставки товару або надання послуг [25].

Підприємство, як суб'єкт оподаткування, повинно постійно контролювати та аналізувати власну дебіторську заборгованість. Чітка організація обліку розрахунків з дебіторами сприятиме прискоренню обороту активів та своєчасному надходженню грошових коштів від реалізації продукції та послуг. Це також дозволить оптимізувати відносини з покупцями щодо нарахування податкового зобов'язання та погашення дебіторської заборгованості [19].

У деяких дослідженнях, зокрема у [10; 31], звертається увага на проблеми оподаткування взаємовідносин з контрагентами. Вказується, що в умовах карантину зростає ризик для платників податку на додану вартість. Тому, облік повинен забезпечувати збір інформації про покупців з різноманітним рівнем деталізації, що для прогнозування ймовірності кризи неплатежів, дозволить провадити аналітичні процедури.

Система обліку ділових відносин з контрагентами є важливим інструментом для ефективної реалізації продукції, а також для оподаткування ПДВ. Аналітика достовірних і своєчасних даних щодо розрахунків з покупцями допомагає керівництву приймати обґрунтовані управлінські рішення та будувати партнерські відносини, що забезпечують здійснювання договірних зобов'язань із найбільшою ефективністю для всіх сторін.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ФОП «САМКОВА О.А.»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ФОП «Самкова О.А.»

ФОП «Самкова Ольга Анатоліївна» зареєстрована в м. Білопіль Сумської обл. 26.11.2009 року і займається різноманітною діяльністю, зокрема роздрібною торгівлею в неспеціалізованих магазинах, роздрібною торгівлею з лотків і на ринках, іншою діяльністю у сфері інформаційних технологій та комп'ютерних систем, діяльністю у сфері фотографії, наданням в оренду й експлуатацією власного чи орендованого нерухомого майна, оптовою торгівлею різними продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами, текстильними товарами, одягом і взуттям, парфумними та косметичними товарами, хімічними продуктами.

Доходи ФОП «Самкова О.А.» за 2018-2022 р.р. наведена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Виручка ФОП «Самкова О.А.» за 2018-2022 р.р.

Рік	Виручка, грн.	в т.ч. державні тендери, грн.
2022	3925897,43	-
2021	1183229,05	3000,00
2020	947447,88	37000,00
2019	606175,52	11741,00
2018	915912,04	25337,00

**Джерело: Розрахунки проведені на основі декларації ФОП «Самкова О.А.»*

Виходячи з таблиці 1.1 виручка ФОП «Самкова О.А.» за період дослідження збільшувалась і в кінці 2022 р. становила 3925897,43 грн. Відмітимо, що господарюючий суб'єкт приймав участь в тендерах, так у 2020 р. сума від державних тендерів становила 37000 грн., в 2021 р. – 3000 грн. Хоча станом на 2022 р. державні тендери відсутні.

Позначимо основні тенденції:

- загальна виручка: існує загальна тенденція зростання виручки з 2018 року по 2022 рік. З 915912,04 грн. у 2018 році до 3925897,43 грн. у 2022 році;
- державні тендери: виручка від участі у державних тендерах також зросла протягом цього періоду, з 25337,00 грн. у 2018 році до 37000,00 грн. у 2020 році, але потім трохи зменшилася до 3000,00 грн. у 2021 році. У 2022 році дані про виручку від державних тендерів відсутні.

Отже, загальна тенденція показує зростання виручки протягом цього періоду, але можна помітити спад виручки від державних тендерів у 2021 році.

Перелік переможних лотів ФОП «Самкова О.А.» за період 2020-2023р.р. наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Перелік переможних лотів ФОП «Самкова О.А.» за період 2018-2022р.р.

Опис лоту	Замовник	Дата контракту	Сума контракту, грн.
1	2	3	4
Папір для друку (Білопільське відділення управління), 30 пачок	УВД ФССУ у Сумській області	28.04.2021 р.	3000,00
Папір для друку, 4 пачок	УВД ФССУ у Сумській області	13.11.2020 р.	400,00
Папір для друку, 2 пачок	УВД ФССУ у Сумській області	15.10.2020 р.	200,00
Папір для друку, 3 пачок	УВД ФССУ у Сумській області	27.08.2020 р.	300,00
Офісне устаткування та приладдя, 2 штуки	УВД ФССУ у Сумській області	25.06.2020 р.	200,00
Офісне устаткування та приладдя, 2 штуки	УВД ФССУ у Сумській області	29.05.2020 р.	400,00
Іграшки, 6 найменувань	Ворожбянська міська рада	28.02.2020 р.	5903,00
Іграшки, 48 найменувань	Ворожбянська міська рада	28.02.2020 р.	19960,00
Іграшки, 44 найменувань	Ворожбянська міська рада	28.02.2020 р.	9637,00
Офісне устаткування та приладдя, 189 штук	Ворожбянська міська рада	16.05.2019 р.	2634,00
Офісне устаткування та приладдя (канцтовари), 162 штук	Ворожбянська міська рада	16.05.2019 р.	1808,00
Папір ксероксний, офсетний, 2 найменувань	Ворожбянська міська рада	22.03.2019 р.	1990,00
Канцелярські товари, 8 штук	Ворожбянська міська рада	14.02.2019 р.	580,00
Папір ксероксний, 10 пачок	Ворожбянська міська рада	14.02.2019 р.	1000,00
Офісне устаткування та приладдя, 23 штук	Ворожбянська міська рада	18.01.2019 р.	3729,00

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4
Папір ксероксний , канцтовари 57 штук	Ворожбянська міська рада	07.08.2018 р.	1672,00
Килимок конструктор із пазлів для Річківського НВК: ЗОШ І-ІІІ ступенів-ДНЗ, 1 штук	Відділ освіти Білопільської районної державної адміністрації	26.07.2018 р.	500,00
Навчальне обладнання для Річківського НВК: ЗОШ І-ІІІ ступенів-ДНЗ, 56 штук	Відділ освіти Білопільської районної державної адміністрації	26.07.2018 р.	12378,00
Канцтовари (папір ксероксний і т.д.), 67 штук	Ворожбянська міська рада	19.06.2018 р.	1672,00
Канцтовари, 10 штук	Ворожбянська міська рада	23.05.2018 р.	1230,00
Канцтовари, 10 штук	Ворожбянська міська рада	17.05.2018 р.	1845,00
Канцтовари, 23 штук	Ворожбянська міська рада	20.03.2018 р.	4467,00
Книга канцелярська, папір ксероксний, 2 штук	Ворожбянська міська рада	26.02.2018 р.	1573,00

**Джерело: Дані внутрішньої звітності ФОП «Самкова О.А.» про участь у конкурсах закупівель*

Ця таблиця містить перелік переможних лотів ФОП «Самкова О.А.» за період 2018-2022 років. ФОП отримала контракти на постачання різноманітних товарів різним замовникам.

Виходячи з даних таблиці 2.2 спостерігається тенденція до зменшення доходів з державних тендерів і в 2022 р. вони взагалі відсутні.

Серед переможних лотів є тільки два замовника це: УВД ФССУ у Сумській області та Ворожбянська міська рада. Загальна сума контракту за першим контрагентом становить 4500,00 грн., за другим – 59700,00 грн.

Кількість переможних тендерів ФОП «Самкова О.А.» в розрізі контрагентів наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Кількість і сума переможних тендерів ФОП «Самкова О.А.» в розрізі контрагентів за період 2018-2022 роки

Назва контрагента	Сума	Кількість
Ворожбянська міська рада	59700,00 грн.	15
Відділ освіти Білопільської районної державної адміністрації	12877,00 грн.	2
Управління виконавчої дирекції фонду соціального страхування України у Сумській області	4500,00 грн.	6
Сектор культури Білопільської РДА	3770,00 грн.	3

**Джерело: Дані внутрішньої звітності ФОП «Самкова О.А.» про участь у конкурсах закупівель*

За даними таблиці 2.3 вказується, що ФОП укладено контракти з Ворожбянською міською радою на 15 тендерів на суму 59 700.20 грн., з Відділом освіти Білопільської районної державної адміністрації на 2 тендери на суму 12 877.60 грн., з Управлінням виконавчої дирекції фонду соціального страхування України у Сумській області на 6 тендерів на суму 4 500.00 грн. та з Сектором культури Білопільської РДА на 3 тендери на суму 3 770.95 грн.

2.2 Організаційно-практичні аспекти обліку розрахунків з покупцями

Фізичні особи не зобов'язані вести бухоблік, як це роблять юридичні особи. Однак, ФОП «Самкова О.А.» потрібно вести податковий облік для визначення бази оподаткування та контролю річного обсягу доходів. Хоча фізичні особи не обмежені правилами щодо ведення обліку своєї підприємницької діяльності, законодавство передбачає два види обліку: облік доходів та витрат для оподаткування та облік товарних запасів для ФОП, що провадять розрахункові операції.

Документація є необхідним інструментом для оформлення господарських операцій та передачі від розпорядника розпоряджень виконавцю. Вона забезпечує облік та контролює правильність здійснення операцій, а також служить підтвердженням розрахунків з покупцями.

ФОП «Самкова О.А.» веде облік доходів та витрат, але довго не мала типової форми обліку (вона з'явилась у 2023 році). Відповідно ведеться облік у довільній формі з підтвердженням документально. ФОП обліковує доходи і витрати за касовим методом і підтверджує витрати квитанціями, касовими чеками та ін.

У 2022 році відбулася зміна умов ведення обліку для ФОП - платників ЄП 3 групи. ФОП 3 групи платники ПДВ повинні вести окремий облік доходів і витрат від реалізації продукції, від інших видів підприємницької діяльності.

Перед затвердженням нової форми ФОП, ФОП «Самкова О.А.» зобов'язано було вести у довільній формі книгу обліку доходів і витрат, відображаючи доходи і витрати за кожен місяць.

З 03.01.2023 року набув чинність Наказ Мінфіну №405, який затверджує Типову форму обліку доходів і витрат фізособами-«єдинниками» III групи, які є платниками ПДВ, та Порядок її ведення. Згідно з цим наказом, починаючи з 03.01.2023 року, ФОП на ЄП 3 групи з ПДВ зобов'язані вести облік доходів та витрат наростаючим підсумком у новій формі.

Типова форма у ФОП «Самкова О.А.» ведеться на папері. Записи виконуються кульковою ручкою темного кольору розбірливо.

Внесення виправлень відбувається шляхом створення нового запису, який містить позитивне або від'ємне значення і підпис платника податку для підтвердження.

У разі введення нової типової форми протягом звітного (податкового) періоду, записи в ній продовжують наростаючим підсумком, а попередня типова форма – залишається у платника податку.

Типова форма використовується для записування фінансових операцій платника податку, включаючи отримання доходу, надходження коштів на рахунок, отримання безоплатних товарів та послуг, понесення витрат, оплати товарів та послуг, виплату заробітної плати та сплату ЄСВ. Форма зберігається протягом 3 років після закінчення звітного періоду.

Типова форма містить інформацію про доходи та витрати платника податку, які заповнюються у гривнях з копійками. Ці дані використовуються для подання податкової декларації.

Закон про РРО встановлює обов'язок ведення товарного обліку, який передбачає здійснення продажу лише тих товарів, що відображені в обліку. Однак, у тексті закону є невідповідність, оскільки згадується облік послуг, що є неможливим. Тому облік товарів є обов'язковим для ФОП «Самкова О.А.», яке торгує ними.

Як вже зазначалось раніше, ФОП «Самкова О.А.» не зобов'язана вести бухгалтерський облік, але може вести добровільний облік активів. Податкова служба намагалася зобов'язати ФОП вести облік товарів у випадку торгівлі з розрахунковими операціями.

Розрахункові операції включають готівкові оплати, приймання за допомогою POS-терміналу платіжних карток у точці продажу та інтернет-еквайринг. Безготівкові платежі, які не використовують POS-термінал та інтернет-еквайринг, не вважаються розрахунковими операціями і не потребують використання РРО та ведення товарного обліку.

Оскільки ФОП «Самкова О.А.» не веде бухоблік, то не підпадає під норми Закону про бухоблік. Відповідно до Порядку № 496, визначено два поняття «документів»: документи, що підтверджують походження та облік товарів, і первинні документи. Первинні документи включають накладні, опис залишку товарів, транспортні документи, фіскальні чеки, акти закупки, товарні чеки та інші документи, що мають реквізити для ідентифікації постачальника й отримувача товару.

Отже, у обліку існують два види документів: Форма обліку, яка містить в собі зведену інформацію із первинних документів та первинні документи, що мають аналітичні дані про товарні запаси і додаються до Форми обліку. Ці первинні документи можуть бути різних видів, а їх реквізити визначені вичерпно.

Протягом перевірки контролерами перевірятиметься наявність в первинних документах обов'язкових реквізитів, таких як найменування отримувача та постачальника товару, їх коди згідно з РНОКПП, ЄДРПОУ або серією і номером паспорта, дату проведення операції з товарами, найменування, вартість та кількість товару. Ці реквізити можуть бути вказані як у документах між суб'єктами господарювання, так і між суб'єктом господарювання та фізичною особою.

У первинному документі необхідно зазначити ціну товару, але якщо цього не зроблено, але вказано загальну вартість товару, то такий документ відповідає вимогам Порядку № 496. Однак, рекомендується детально розписати всі витрати,

щоб уникнути непорозумінь. Крім того, кожен рух товарів, включаючи використання на потреби ФОП, повинен бути підтверджений відповідним первинним документом.

Товарний облік у ФОП «Самкова О.А.» почався з Опису залишку товарів на початок обліку, який складений в довільній формі. Цей документ містить дані про найменування товарів, кількість товарів та їх вартість, яка ФОПом визначається самостійно.

У ФОП «Самкова О.А.», яка має обов'язково вести облік товарних запасів, перший запис до Форми обліку містить інформацію про залишки товарів на дату набуття обов'язку. Цей запис складається на основі документа, що описує залишки товарів.

Товарний облік ведеться постійно за допомогою Форми обліку, яка заповнюється на основі первинних документів про надходження і вибуття товарів. Записи вносяться в порядку хронології, кожен рядок відповідає первинному документу. Правила заповнення граф Форми обліку є самоочевидними, а графи 7 та 8 заповнюються окремо, оскільки не оформлюються одночасно.

Щодо напрямків вибуття товару, то вони можуть включати у безготівковій формі продаж товарів, переміщення товарів на інше місце продажу, повернення товарів постачальникам, а також знищення, втрата та використання товару на особисті потреби ФОП.

У Формі обліку не відображають роздрібні продажі, тому рекомендується проводити всі продажі через РРО, використовуючи готівку або банківські картки.

Первинні документи (на товари) та Форма обліку зберігається у місці продажу до вибуття останнього товару. Форма обліку складається кожного місяця, а первинні документи групуються в хронологічному порядку та підшивають для подальшого збереження разом з Формою обліку.

У місцях продажу товарів заборонено продаж товарів, які не мають первинних документів та записів у Формі обліку про їх наявність. Перед початком продажу нового товару потрібно зробити, на підставі первинного документа, запис про його надходження.

Під час будь-якої перевірки ФОП, якщо це передбачено законодавством, контролерам слід надати первинні документи, які підтверджують облік і походження товарів та Форму обліку. Документи можуть бути надані як самим ФОП, так і продавцем, що здійснює продаж товарів або надання послуг в місці продажу.

ФОП несе відповідальність за неведення товарного обліку або ведення його із помилками та не у повному обсязі, а також за ненадання під час перевірки Форми обліку і первинних документів. У таких випадках, ФОП може бути покараний фінансовою санкцією, яка становить подвійну вартість товарів, що не були обліковані, за цінами реалізації, але не менше як десять неоподатковуваних мінімумів доходів (170 грн).

Оскільки ФОП має свободу встановлювати ціни на власний товар, виникає питання, як буде визначатися «ціна реалізації» товару при перевірці, особливо якщо ФОП може змінювати ціну на власний розсуд. Однак, вимоги товарного обліку застосовуються лише до ФОП, які проводять розрахункові операції, тому контролери, ймовірно, будуть оцінювати ціни товарів, які програмуються в РРО.

Особливості обліку продажів товарів через платіжний термінал полягають у тому, що дата проведення розрахунків та дата надходження виручки можуть відрізнятися, а також виручка надходить на рахунок вже за мінусом комісії за еквайринг.

Податкові зобов'язання з ПДВ виникають в момент розрахунку, що відбувається прийманням ЕПЗ до оплати. Це означає, що дата касового чека (З-звіту РРО) визначає момент виникнення податкових зобов'язань, а не дата надходження коштів на банківський рахунок.

У разі, коли оплата за товар надходить пізніше, ніж дата його продажу, податкові зобов'язання з ПДВ виникають на дату продажу згідно з правилом «першої події». Однак, якщо оплата здійснюється з використанням кредитних чи дебетових карток, чеків тощо, дата збільшення податкових зобов'язань визначається в залежності від того, яка відбулася раніше подія – оформлення податкової накладної або виписування рахунка.

Згідно з нормою, яка стосується розрахунків карткою/ЕПЗ через платіжний термінал, якщо покупець є фізичною особою, то можна скласти податкову накладну за щоденними підсумками операцій.

При продажу товарів з оплатою готівкою або через платіжний термінал, складається одна податкова накладна (ПН) на дату виникнення податкових зобов'язань, незалежно від отримання коштів на рахунок. ПН формується на основі касових звітів і повинна відповідати фактичній сумі виторгу за день та сумі ПДВ, відображеній у Z-звіті.

Згідно з правилами НП(С)БО 15, дохід від продажу товарів визнається на дату їх відвантаження покупцю, а не на дату отримання платежу. У роздрібній торгівлі, зазвичай, товари відвантажуються одночасно з оплатою через термінал. Тому дохід визнається на дату Z-звіту РРО/ПРРО, коли розрахунки на повну вартість товарів проведені (Кт 702). Оскільки кошти можуть зарахуватися на банківський рахунок з певною затримкою, оплату відображають на субрахунку 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті». Щодо комісійної винагороди за договором еквайрингу, вона включається до адміністративних витрат (рахунок 92) у період фактичного понесення витрат, що підтверджується випискою з банку. Однак, ФОП «Самкова О.А.» не використовує даний стандарт, оскільки як такий бухгалтерський облік не ведеться.

Приклад відображення господарських операцій ФОП «Самкова О.А.» наведено в таблиці 2.4.

У ФОП «Самкова О.А.» дохід виникає на дату зарахування коштів на рахунок при оплаті покупцем товарів (послуг) через платіжний термінал.

Комісія банку за еквайринг не зменшує дохід підприємця, оскільки дохід виникає на всю суму продажу товару, незалежно від того, яким способом була здійснена оплата – готівкою або через платіжний термінал. Комісія банку за використання терміналу враховується окремо і не впливає на величину доходу.

Документом, що підтверджує надходження доходу, є виписка банку. Дохід показується на всю суму, без врахування комісії банку.

Таблиця 2.4 – Господарські операції ФОП «Самкова О.А.» щодо продажу товарів

Дата	Зміст господарської операції	Документ	Сума, грн.
28.07.2023 р.	Реалізовано товар:		
	за готівку	Z-звіт	8000,00
	з оплатою електронним платіжним засобом		4000,00
	Нараховані податкові зобов'язання з ПДВ (у платника ПДВ)	Z-звіт, ПН за щоденними підсумками операцій	2000,00
29.07.2023 р.	Зараховано кошти на поточний рахунок (за мінусом комісії банку)	Виписка банку	3950,00
	Відображено комісію банку		50,00

**Джерело: Дані внутрішніх операцій ФОП «Самкова О.А.»*

Податкова служба вимагає записувати розрахунки через платіжний термінал в Типовій формі, на підставі фіскального звітного чека. Однак, для ФОП-єдинників, податкова служба визнає, що записи про дохід мають вноситися датою отримання коштів, а не датою Z-звіту.

Законодавство не містить обмежень щодо способів повернення коштів за товар, оплачений безготівково, на платіжну картку. Однак, домовленість між сторонами договору може вплинути на цей процес.

Повернення коштів за повернутий покупцем товар є розрахунковою операцією, яка може бути здійснена через РРО/ПРРО/КОРО з РК. Це означає, що не лише оплата карткою при придбанні товару, а й безготівкові (на картку) повернення грошей за товар при його поверненні можуть бути здійснені за допомогою цих розрахункових систем.

З використанням касових апаратів при реалізації товарів за готівку у роздрібній торгівлі або з оплатою за допомогою платіжних карток все зрозуміло. Потрібно пробивати чек – і все. А от згадка про використання РРО/ПРРО в разі повернення товарів декого дивує. Тож акцентуємо, що через касовий апарат при придбанні товару варто проводити не тільки оплату готівкою чи карткою, а й

безготівкові (на картку) та готівкові повернення грошових коштів за товар при його поверненні.

Видатковий чек оформлюється при поверненні коштів на картку через POS-термінал. Після позитивної відповіді від банку, друкуються квитанція термінала і видатковий чек з відповідними даними про оплату та операцію.

Законодавство не містить обмежень щодо способів повернення грошей за товар, оплачений безготівково. Фіскали не надають конкретних вказівок щодо цього, тому рішення про спосіб повернення залежить від домовленості між сторонами договору.

При заміні абсолютно ідентичного товару не потрібно проганяти гроші через РРО. Однак, якщо товари не є абсолютно ідентичними, рекомендується оформити повернення грошових коштів за першим товаром і провести операцію через РРО для нового товару, що пропонується на заміну.

Незалежно від ціни, покупець, якому замінили товар, повинен отримати чек на новий товар для підтвердження гарантійних зобов'язань продавця.

При поверненні товару і видачі коштів за допомогою видаткового чека, необхідно скласти акт, який містить дані про особу покупця, відомості про товар, суму виданих коштів та номер, дату й час видачі розрахункового документа. Якщо сума коштів перевищує 100 грн., акт є обов'язковим. Також в акті слід вказати ідентифікаційний код «повертальника», який пригодиться під час заповнення додатку 4ДФ до Об'єднаної звітності з ЄСВ/ПДФО/ВЗ.

У разі браку готівки касир звертається до керівника ФОП, щоб отримати необхідну суму для повернення покупцеві. Після отримання коштів касир вносить до касового апарату їх. Якщо в касі відсутня достатня кількість коштів або повернення відбувається у вихідний день, то за домовленістю можна встановити інший строк повернення.

Суб'єкт господарювання може виконати операцію повернення грошових коштів за отриманий товар через РРО, у випадку, коли розрахунок проводився через інший РРО. Однак, ця можливість існує лише за умови, що буде забезпечена

ідентифікація попередньо створеного розрахункового документа та проведена реєстрація від’ємного значення на суму повернення товару.

Повернення товару роздрібним торговцем залежить від типу товару та якості товару (належна або неналежна). Виплата грошей покупцеві за повернений товар вимагає застосування РРО/ПРРО. Якщо повернення товару відбувається в інший день, ніж його продаж, РК потрібно скласти до підсумкової податкової накладної за щоденними підсумками операцій.

2.3 Вдосконалення обліку розрахунків з покупцями

Для спрощення ведення обліку розрахунків з покупцями у ФОП «Самкова О.А.» пропонується застосовувати програму BAS: Малий бізнес.

Документ «Установка цін», який дозволяє призначати ціни на товари і характеристики, доступний в розділі «Продажі» – група «Ціни і знижки» (Рисунок 2.1).

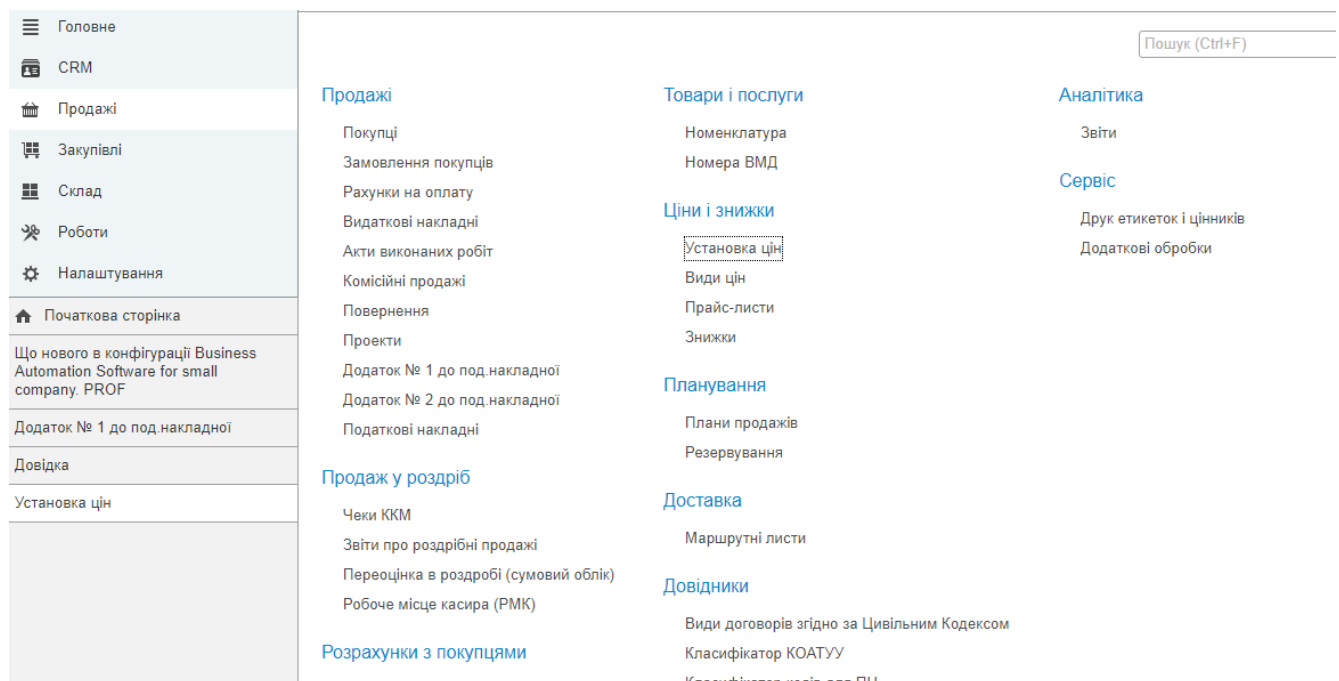

Рисунок 2.1 – Перехід до документа «Установка цін»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

Документ «Установка цін». Для установки цін номенклатури потрібно створити документ «Установка цін» та послідовно заповнити закладки документа (Рисунок 2.2).

На закладці «Види цін» потрібно відмітити прапорцями види цін, що призначаються.

У групі реквізитів «Налаштування видимості й установки нових цін» потрібно встановити прапорці для значень, які будуть відображатися при призначенні ціни: характеристики, діючу ціну, відхилення цін, одиниці виміру, залежні ціни та вибрати, чи записувати нові ціни поверх встановлених (Рисунок 2.2).

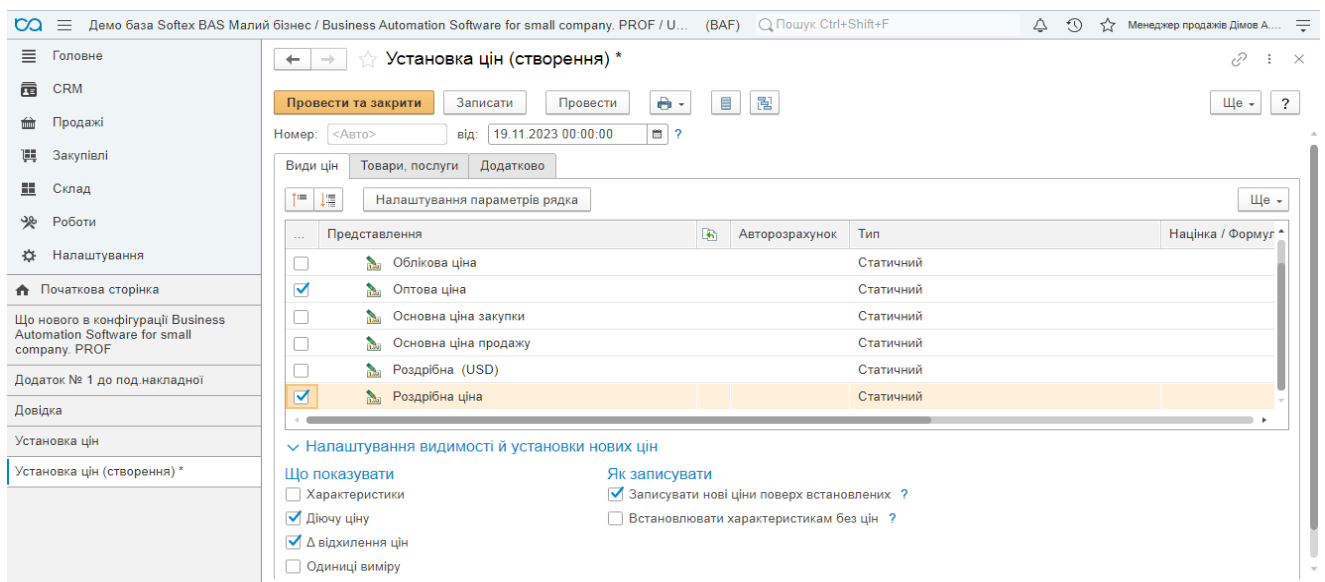

Рисунок 2.2 – Створення документа «Установка цін» та заповнення закладки «Види цін»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

На закладці «Товари» виконується призначення цін.

Підібрати номенклатуру для призначення ціни можна за кнопкою «Підібрати номенклатуру» (Рисунок 2.3) та вибрати:

- за прибутковими накладними;
- за категорією номенклатури;
- за ціновою групою;

- за видом цін;
- за елементами номенклатури;
- за групами номенклатури.

Також є можливість завантажити номенклатуру з файлу за кнопкою (Рисунок 2.3).

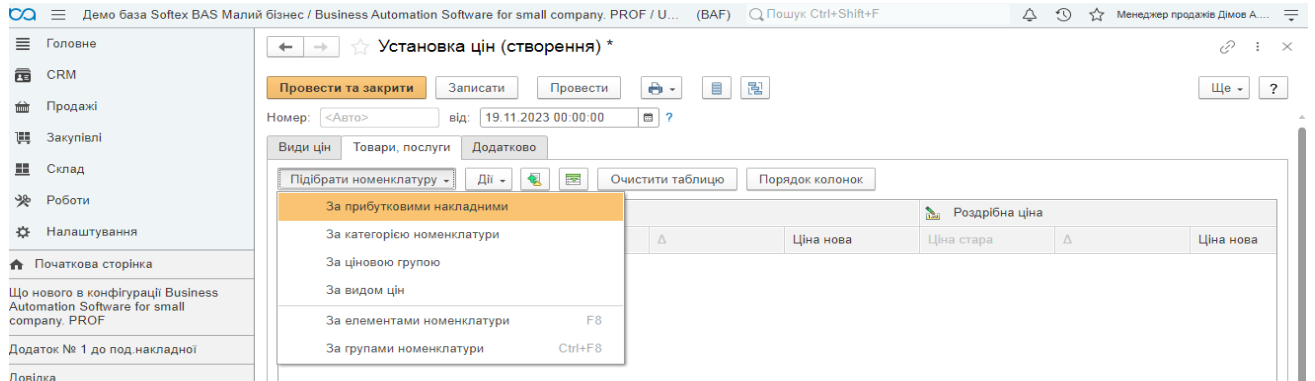

Рисунок 2.3 – Підбір номенклатури на закладці «Товари» документа «Установка цін»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

За кнопкою «Дії» можна вибрати спосіб за яким будуть змінюватися ціни (Рисунок 2.4).

Нову ціну можна призначити, додавши суму або % до попередньої ціни. Також є можливість заповнити ціни за схемами компонування, задати формулу та округлити отримане значення.

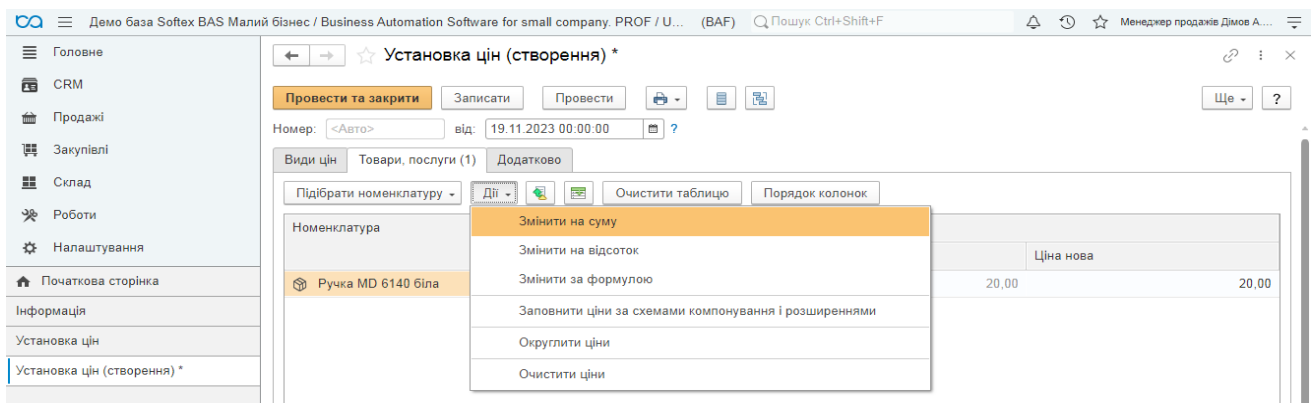

Рисунок 2.4 – Способи змінення цін документа «Установка цін»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

На закладці «Додатково» записується відповідальний, завдяки чому можна відстежити, хто змінив ціни (Рисунок 2.5).

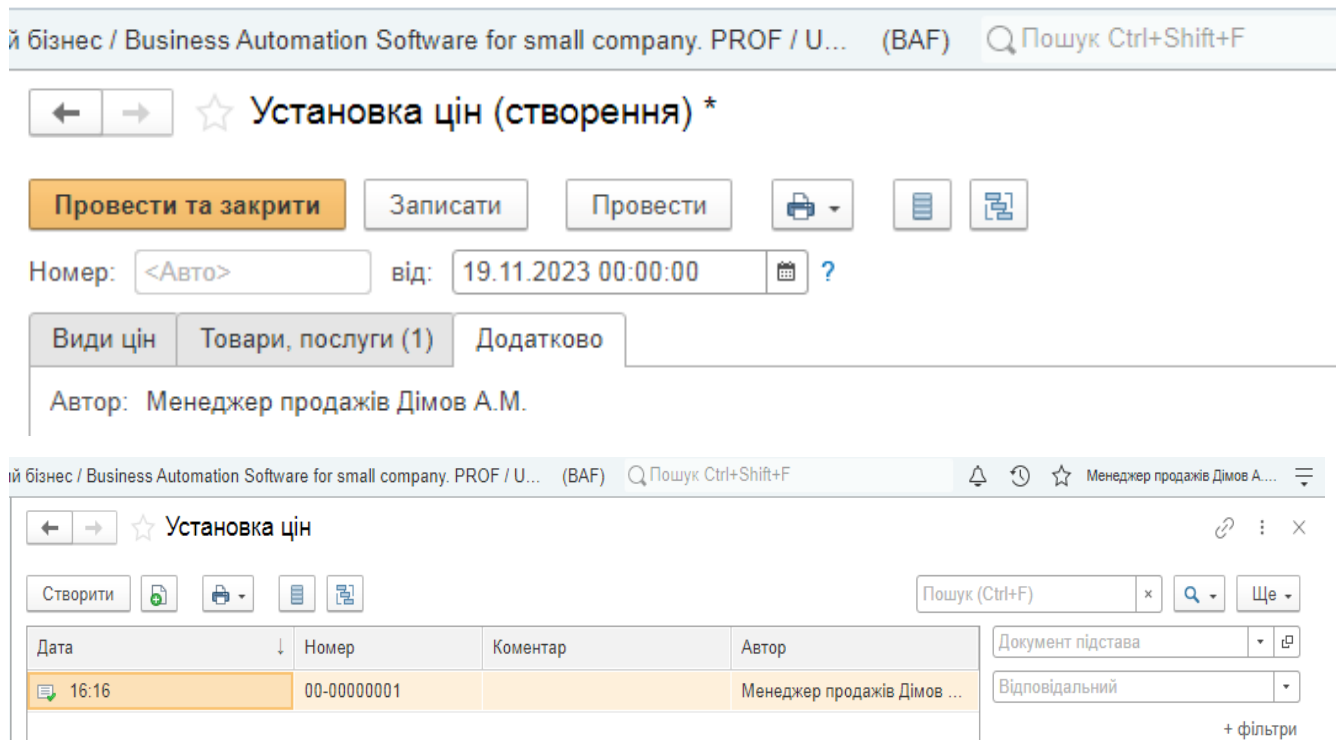

Рисунок 2.5 – Запис автора на закладці «Додатково» документа «Установка цін»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

З документа «Установка цін» за кнопкою можна відразу роздрукувати цінніки та сам документ (Рисунок 2.6 та 2.7).

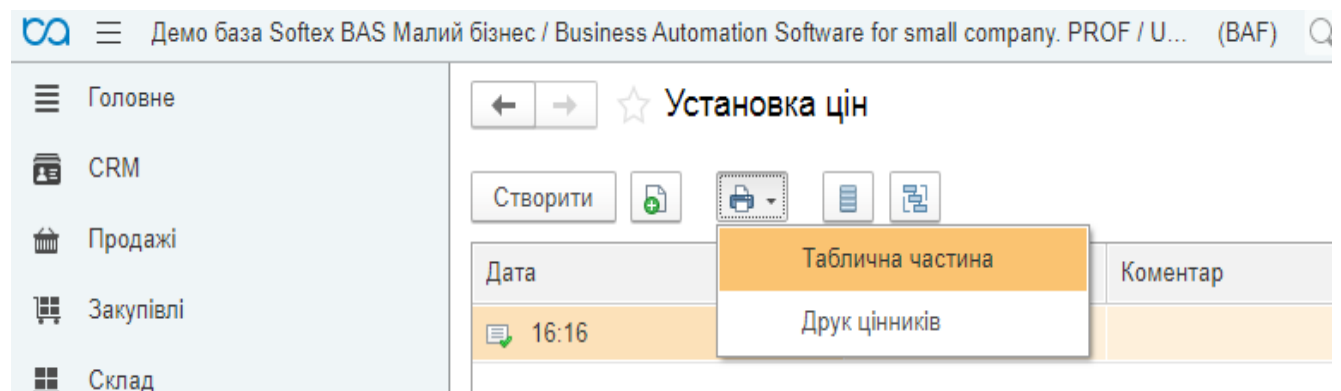

Рисунок 2.6 – Можливі дії з документом «Установка цін»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

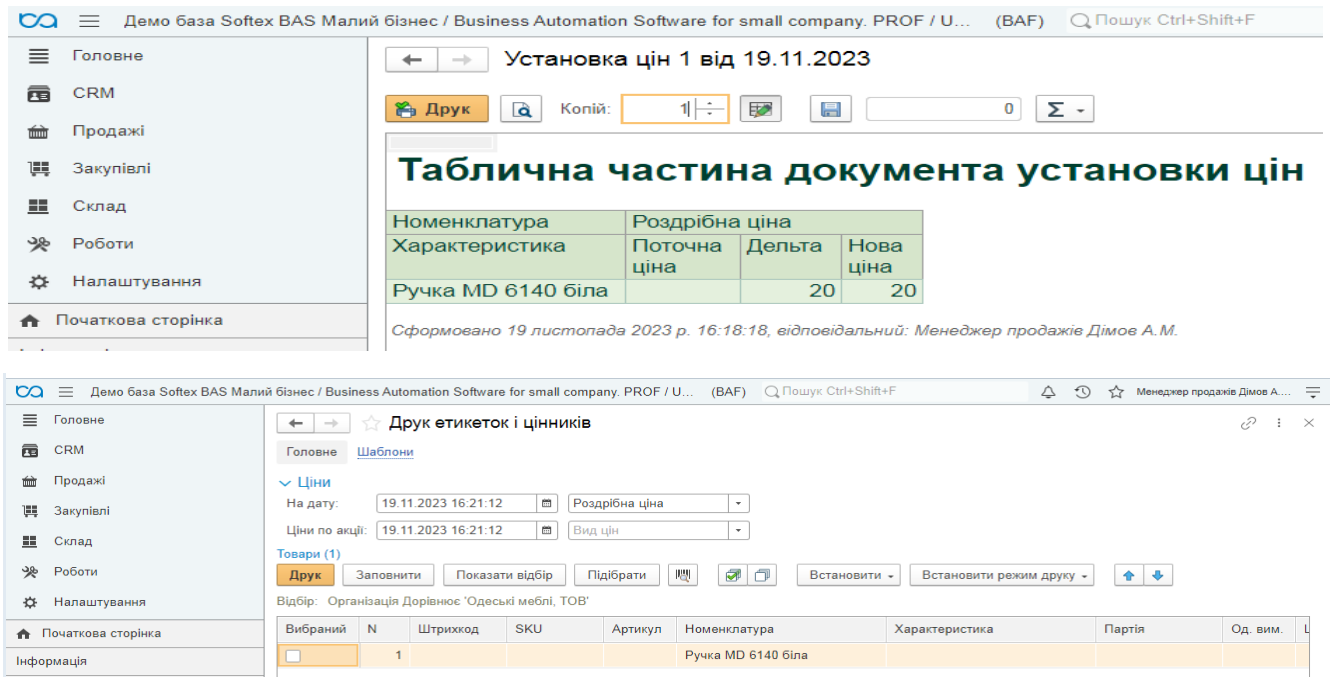

Рисунок 2.7 – Друк цінників з документа «Установка цін»

*Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»

Для встановлення нових цін потрібно провести документ за кнопкою «Провести» або «Провести та закрити».

Документ «Установка цін» можна створити на підставі документа «Прибуткова накладна» (Рисунок 2.8) або вибрати його як підставу безпосередньо з документа «Установка цін» (Рисунок 2.9).

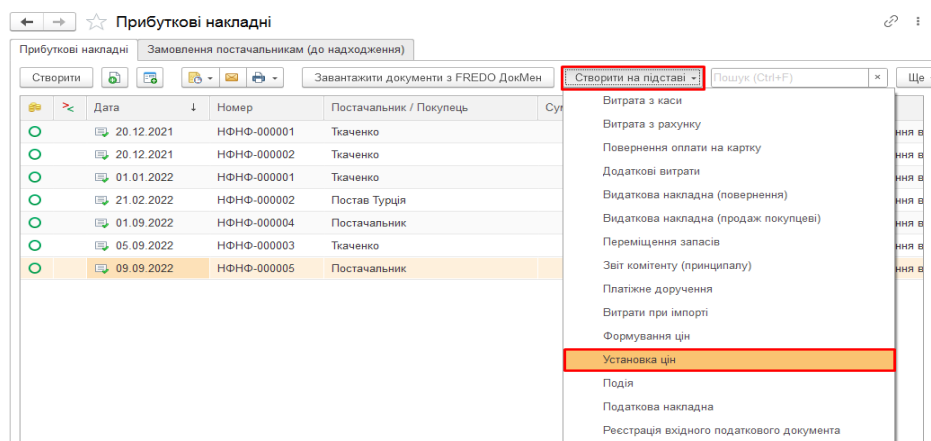

Рисунок 2.8 – Створення документа «Установка цін» на підставі документа «Прибуткова накладна»

*Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»

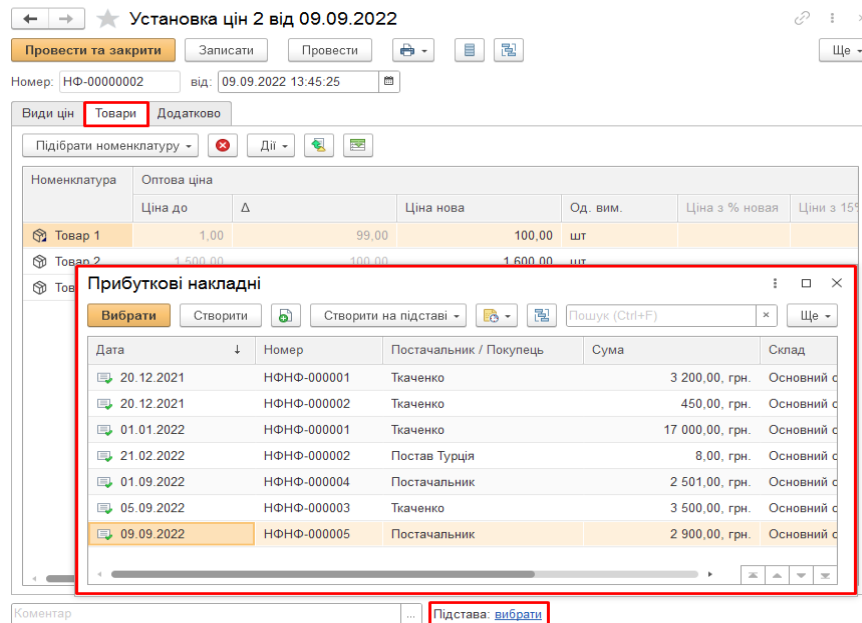

Рисунок 2.9 – Вибір документа «Прибуткова накладна» з документа «Установка цін»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

Документ «Установка цін» відображається в списку документів і за необхідністю можна переглянути історію зміни цін.

Також є можливість відмінити проведення документа «Установка цін», тим самим видалити призначені ціни.

Проаналізувати та порівняти ціни за період в розрізі виду цін та номенклатури можна за допомогою звіту «Порівняння цін» (розділ «Продажі» – група «Аналітика» – «Звіти» – група «Див. також»)) (Рисунок 2.10).

Номенклатура	Характеристика	01.09.2022 Ціна	Од. вим.	30.09.2022 Ціна	Од. вим.
Пилосос без мішка BOSCH BGS05A220		2 499,00	шт	2 499,00	шт
Товар 1		1,00	шт	4 500,00	шт
Товар 2		1 500,00	шт	1 600,00	шт
Товар 3		1 000,00	шт	1 200,00	шт

Рисунок 2.10 – Звіт «Порівняння цін»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

Для того, щоб можна було прийняти оплату від клієнта і сформувати касовий чек авансом за майбутню купівлю, потрібно ввімкнути опцію «Передоплата в чеках ККМ» (розділ «Продажі» - група «Налаштування» - «Ще більше можливостей») (Рисунок 2.11).

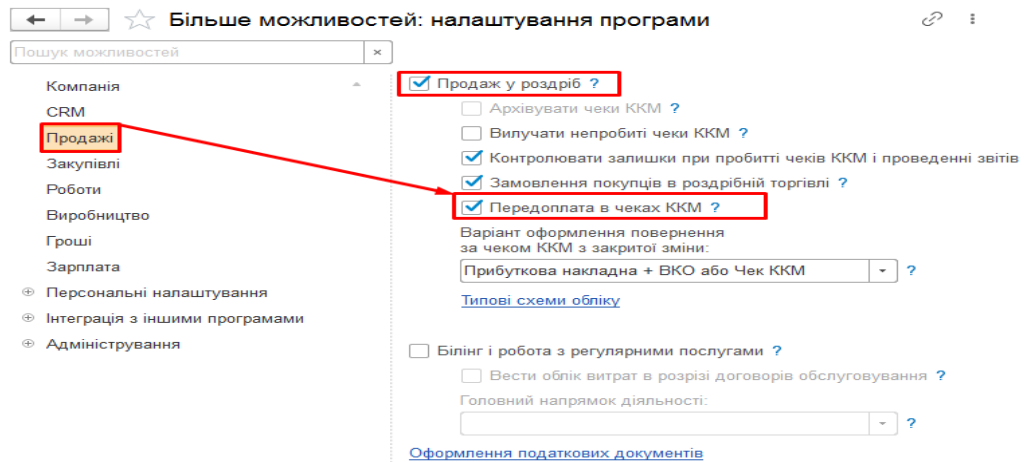

Рисунок 2.11 – Ввімкнення опції «Передоплата в чеках ККМ»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

Після включення опції «Передоплата в чеках ККМ» в РМК (розділ «Продажі» - група «Продаж у роздріб» - «Робоче місце касира») стане доступною кнопка «Передоплата» (Рисунок 2.12).

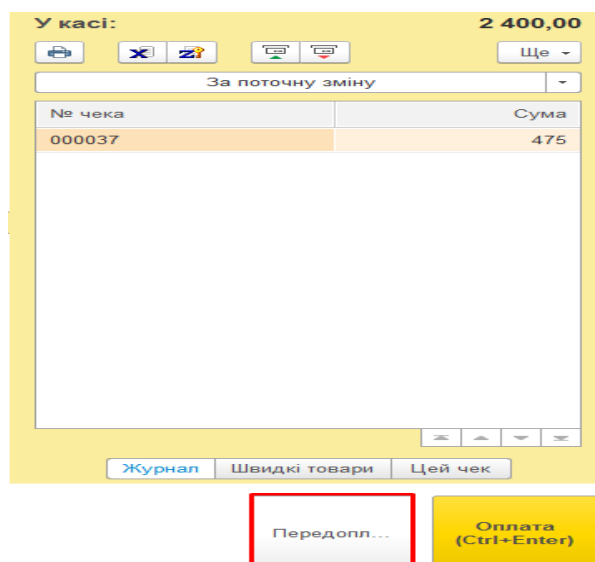

Рисунок 2.12 – Кнопка «Передоплата» в РМК

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

Для роботи в РМК необхідно відкрити касову зміну.

Для того, щоб оформити передоплату, при формуванні чеку ККМ потрібно вибрати товар - це можна зробити через рядок пошуку або за допомогою кнопки «Підбір», і натиснути кнопку «Передоплата» (Рисунок 2.13).

Основний склад, Зміна № OM00-000012 06.08.2020, Бурьян Олег Миколай...

Продаж Повернення

Введіть найменування, код або артику... Підбір

№	Номенклатура	Кількість	Ціна	Всього
		Од.	Сума	
1	Єврошурп з овальною голівкою 6,3х13	3	500,00	1 500,00
		шт	1 500,00	

Єврошурп з овальною голівкою 6,3х13
500 грн. X 3 шт = 1 500 грн.

Разом: 1 500,00 Знижка: 0,00 До оплати: 1 500,00

У касі: 2 400,00

За поточну зміну

№ чека	Сума
000037	475

Журнал Швидкі товари Цей чек

Передопл... Оплата (Ctrl+Enter)

Рисунок 2.13 – Оформлення передоплати в РМК

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

Після натиснення кнопки «Передоплата» відкриється форма вибору видів оплати. В цій формі потрібно вибрати покупця в однойменному реквізиті, а реквізит «Договір» заповниться автоматично договором, для якого стоїть ознака «Використовувати як основний», і вибрати один з варіантів оплати. В реквізиті «Сума передоплати» необхідно вказати суму (Рисунок 2.14).

До оплати: 1 500,00

Сума передоплати

500,00

Покупець:

Вибір, ПКФ

Договір:

№ МЕБЛІ-01 від (грн.)

Змішана оплата

Карткою

Готівкою

Решта:

0,00

Рисунок 2.14 – форма вибору виду оплати

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

Для форми оплати «Змішана оплата» та «Карткою» потрібно підключити та налаштувати відповідне обладнання (розділ «Компанія» - група «Налаштування» - «Адміністрування» - «Торгове обладнання»).

Після вибору виду оплати відкриється форма, в якій потрібно вибрати суму і натиснути кнопку «Пробити чек» (Рисунок 2.15).

Рисунок 2.15 – Форма оплати в РМК

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

Для остаточного розрахунку з покупцем і передачі товару, необхідно зі списку чеків ККМ вибрати відповідний документ передоплати, натиснути правою кнопкою миші і вибрати «Заповнити за чеком». В такому випадку сума і документ передоплати підставляться автоматично (Рисунок 2.16).

Рисунок 2.16 – Заповнення табличної частини за чеком

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

Натиснувши кнопку «Оплата», відкриється форма, в якій на закладці «Передоплата» автоматично заповнений документ передоплати.

Залишок суми можна вказати на закладках «Готівкова оплата» та/або «Безготівкова оплата» і натиснути кнопку «Пробити чек» (Рисунок 2.17).

До оплати: 1 500,00

Готівкова оплата Безготівкова оплата **Передоплата (1)**

Зарахувати передоплату: Вручну Редагування Звіт Ми повинні 1 000,00 €

Підібрати Додати ↑ ↓ Ще ▾

N	Документ	Сума розрахунків	Курс
1	Чек ККМ 47 від 06.08.2020	500,00	1,0000

Решта: 0,00

Пробити чек Відмінити ☐ Товарний чек

Оплата (Ctrl+Ent...)

Рисунок 2.17 – Автоматично заповнена закладка «Передоплата»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

Прийняти передоплату можна не лише за конкретний товар або послугу, але і без вибору номенклатури. Для цього в РМК потрібно натиснути кнопку «Передоплата», в формі вибору виду оплати вибрати покупця, вид оплати та вказати суму (Рисунок 2.18). В такому випадку, при остаточному розрахунку з покупцем, потрібно створити новий чек ККМ, вибрати відповідного покупця і на закладці «Передоплата» підібрати відповідний документ передоплати. Вибрати

передоплату можна за допомогою кнопок «Підібрати» та «Додати». Після чого натиснути кнопку «ОК» і вказати залишок суми на закладках «Готівкова оплата» чи «Безготівкова оплата» (Рисунок 2.18).

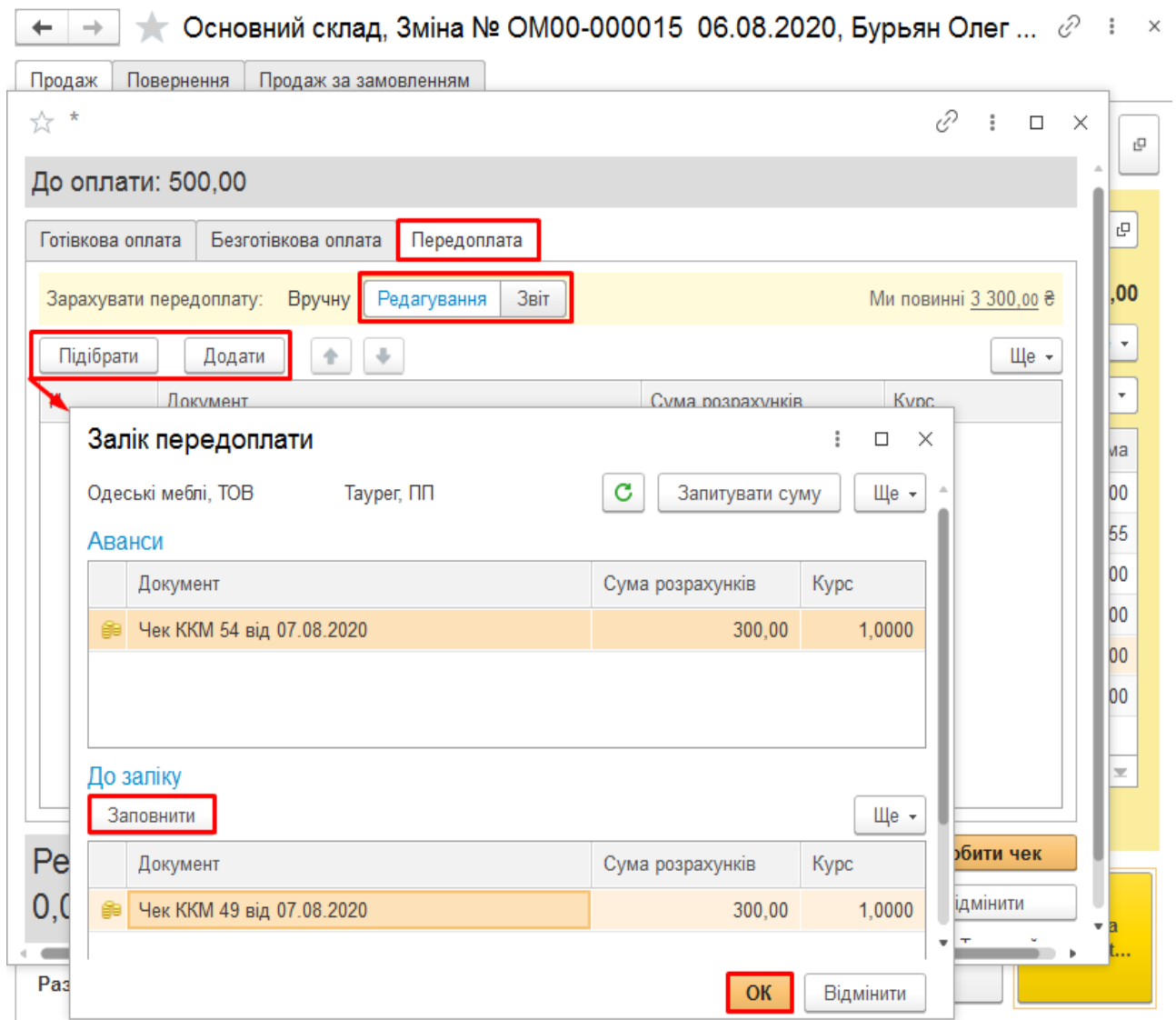

Рисунок 2.18 – Залік передоплати в чеку ККМ

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

Прийняти передоплату можна не лише з робочого місця касира, а й через журнал «Чеки ККМ» (розділ «Продажі» - група «Продаж у роздріб»). Для того, щоб створити документ «Чек ККМ» потрібно вибрати касу, відкрити зміну та натиснути кнопку «Створити» (Рисунок 2.19).

← → ☆ Чеки ККМ

Каса №1 Відкрити зміну Внесення грошей Вилучення грошей Ще ▾

Створити Повернення Пошук (Ctrl+F) ×

Дата	Номер	Сума	Повернення	Замовлення	Статус	№ фіскального чека ↓
14:09	OM00-000050	500,00, ₴			Чек пробит...	1
14:13	OM00-000051	255,00, ₴			Чек пробит...	1
14:16	OM00-000052	500,00, ₴			Чек пробит...	1
14:21	OM00-000054	300,00, ₴			Чек пробит...	1
14:32	OM00-000055	500,00, ₴			Чек пробит...	1

☐ Тільки поточна зміна [Типові схеми обліку](#) Зміна № OM00-000017. Статус: Закрита 07.08.20 14:56. В касі 9 755 грн.

Чек ККМ (створення)

Головне [Звіти](#)

Пробити чек Провести Створити на підставі

Каса ККМ: Каса №1 Номер: <Авто> від: 07.08.2020 00:00:00

Замовлення: Організація: Одеські меблі, ТОВ

Покупець: [грн. • Роздрібна ціна • Обкладається \(із ПДВ\)](#)

Форма оплати: Готівкою + Безготівковими ☐ Прийом грошових коштів без передачі товарів:

Товари і послуги Безготівкова оплата Передоплата Додатково

Додати Підібрати % Авт. Ще ▾

Рисунок 2.19 – Журнал «Чеки ККМ»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

В документі «Чек ККМ» потрібно заповнити реквізити «Покупець» і «Форма оплати». Реквізити «Каса ККМ», «Організація» та «Договір» заповнюється автоматично. Якщо передоплата оформлюється без вибору номенклатури, то необхідно ввімкнути опцію «Прийом грошових коштів без передачі товарів», вказати суму і натиснути кнопку «Пробити чек». Товар або послугу можна вибрати на закладці «Товари і послуги» (Рисунок 2.20).

←

→

☆ Чек ККМ 56 від 07.08.2020

⌵ ⋮ ✕

Головне

Звіти

Пробити чек

Провести

Створити на підставі

Ще

?

Каса ККМ: Каса №1

Номер: OM00-000056

від: 07.08.2020 15:38:51

Замовлення:

Організація: Одеські меблі, ТОВ

Покупець: Світанок, ТОВ

[грн. • Роздрібна ціна • Обкладається \(із ПДВ\)](#)

Договір: Купівлі продажу

Прийом грошових коштів без передачі товарів: ☒

Форма оплати: Готівкою

Товари і послуги

Додатково

Додати

↑ ↓

Підібрати

% Авт.

Ще

N	Номенклатура	Кількість	З резерву	Од.	Ціна	Знижка авт.
---	--------------	-----------	-----------	-----	------	-------------

Сума чека (грн.)

Платіжними картками (грн.)

Зарахована передоплата (грн.)

Отримано готівкою (грн.)

Решта (грн.)

200,00

0,00

0,00

0,00

-200,00

Сума товарів (грн.)

0,00

Рисунок 2.20 – Оформлення передоплати через документ «Чек ККМ»

*Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»

При внесенні повної оплати та остаточному розрахунку з покупцем потрібно створити новий чек ККМ, в якому необхідно заповнити закладку «Передоплата» за допомогою кнопок «Підібрати» або «Додати», вказати залишок суми і натиснути кнопку «Пробити чек» (Рисунок 2.21).

← → ☆ Чек ККМ 57 від 07.08.2020 (не проведений) ⌵ ⌵ ⌵

Головне Звіти

Пробити чек Провести Створити на підставі Ще ?

Каса ККМ: Каса №1 Номер: OM00-000057 від: 07.08.2020 15:53:46

Замовлення: Організація: Одеські меблі, ТОВ

Покупець: Світанок, ТОВ [грн. • Роздрібна ціна • Обкладається \(із ПДВ\)](#)

Договір: Купівлі продажу Прийом грошових коштів без передачі товарів: ☐

Форма оплати: Готівкою + Безготівковими

Товари і послуги (1) Безготівкова оплата **Передоплата (1)** Додатково

Зарахувати передоплату: Вручну Редагування Звіт Повинен нам 128 300,50 г.

Підібрати Додати

N	Документ	Сума розрахунків	Курс
1	Чек ККМ 51 від 07.08.2020	255,00	1,0000

Сума чека (грн.) **500,00** Платіжними картками (грн.) 0,00 Зарахована передоплата (грн.) **255,00** Отримано готівкою (грн.) **245,00** Решта (грн.) 0,00

Рисунок 2.21 – Остаточний розрахунок з покупцем через документ «Чек ККМ»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS: Малий бізнес»*

У процесі управління власною справою стан обліку розрахунків з покупцями займає головне місце. Саме тому однією зі складових ефективної організації обліку є високий рівень використання облікової інформації для оцінки якісних і кількісних характеристик товарів. Результати досліджень свідчать про те, що існують проблеми, які впливають на організацію ведення розрахунків з покупцями. Рішення досліджених проблем дозволить ефективно здійснювати облік, підвищить конкурентоспроможність товарів, підвищуючи економічний потенціал господарювання.

Автоматизація облікових робіт повинна поліпшити діяльність ФОП, перш за все, з точки зору удосконалення інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ФОП «САМКОВА О.А.»

3.1 Організаційні засади нарахування податку на додану вартість

Вибір «ПДВшної» ставки на рівні 3% на єдиному податку для ФОП «Самкова О.А.» спричинений перевагами, такими як економія на ставці єдиного податку та можливість отримання податкового кредиту. Однак, цей вибір також має свої недоліки, такі як складнощі в адмініструванні податку, додатковий контроль податківців, можливість штрафів та можливе завищення цін через ПДВ. Крім того, витрати на сплату ПДВ можуть перекрити економію на ставці єдиного податку, залежно від рентабельності та специфіки операцій.

Специфіка операцій спонукає платників єдиного податку до обрання ставки 3%. Це особливо вигідно для господарюючих суб'єктів, що мають пільги з ПДВ, не є об'єктом оподаткування або оподатковуються за нульовою ставкою. Також це вигідно для посередників, які отримують тільки свою винагороду, а також для господарських операцій, які є рентабельними, але при цьому зростають витрати на сплату ПДВ.

На рисунку 3.1 наведено основні переваги та недоліки сплати єдиного податку на групі З для ФОП «Самкова О.А.» як платника ПДВ.

На практиці, не завжди контрагенти єдинника мають вирішальну роль у виборі 3%-вої «ПДВшної ставки». Якщо види діяльності оподатковуються за нульовою ставкою ПДВ, не є об'єктом оподаткування або є пільга з ПДВ, також наявна можливість економії 2% ЄП.

Для ФОП «Самкова О.А.» привабливість роботи як «пасивного» посередника на ставці 3%, де вона не тільки передає товари/послуги, але й отримує гроші за них. Фіскалі не мають підстав для оподаткування таких посередників.

Рисунок 3.1 – Основні переваги та недоліки сплати єдиного податку на групі 3 для ФОП «Самкова О.А.» як платника ПДВ

**Джерело: Досліджено автором на основі діяльності ФОП «Самкова О.А.»*

Отже, обрання ставки ЄП в розмірі 3% призводить до економії на єдиному податку в розмірі 2% і приваблювання клієнтів – платників ПДВ. Ця ставка вигідна для платників, чії операції не підлягають оподаткуванню, пільгам або оподатковуються за нульовою ставкою.

Для того, щоб визначити дату, коли виникнуло податкове зобов'язання з ПДВ за касовим методом, необхідно враховувати отримання коштів на рахунки платника в банку, на електронний гаманець, на казначейські рахунки, у касу платника та інші види компенсацій вартості поставлених товарів (послуг). При цьому базу оподаткування визначають за загальними правилами.

Право на податковий кредит з'являється за датою списання коштів з рахунків платника в банку, за датою видачі готівки з каси або за датою надання інших видів компенсацій вартості поставлених або тих, що підлягають поставці товарів (послуг). Це право підтверджується податковою накладною, зареєстрованою в Єдиному реєстрі податкових накладних.

Якщо ФОП «Самкова О.А.» одночасно здійснює касові та першоподієві операції, то повинна розподіляти податок на додану вартість на касовий та першоподієвий за придбаними товарами (послугами) для одночасного використання в обох операціях. Це стосується також придбань, які підпадають під загальний розподіл. Розподіл ПДВ проводять пропорційно обсягам постачання касових товарів (послуг). Чіткого алгоритму розподілу ПДВ касовиками в ПКУ немає, тому потрібно діяти, спираючись на логіку і роз'яснення податківців. При одночасному застосуванні касового методу та правила першої події.

ПДВ-облік в основному базується на правилі першої події, але також існують операції, за якими податкові зобов'язання з ПДВ виникають тільки за грошима. Це стосується касового методу.

Касовий метод – представляє собою метод обліку ПДВ, відповідно якого нарахування податкового зобов'язання та відображення податкового кредиту виникають за наданням/отриманням інших видів компенсації або грошима. При цьому отримання/постачання товарів не має значення для ПДВ-наслідків. Іншими видами компенсацій вартості товарів, які вважаються податківцями, є зарахування однорідних зустрічних вимог, залік попередньої оплати за одним договором у рахунок іншого договору, списання простроченої дебіторської заборгованості касовиком, відступлення права вимоги та розрахунки векселем.

У випадку постачання товарів (послуг) за рахунок бюджетних коштів, оплата здійснюється виключно податковим зобов'язанням, тоді як податковий кредит відображають за правилом першої події. Для підтвердження оплати з бюджету необхідно мати умову про оплату з відповідного рахунку Держказначейства в договорі на постачання.

Касовий метод застосовується тільки для певних операцій, які чітко визначені у ПКУ. Цей метод є обов'язковим для деяких операцій і не може бути відмовлено від його застосування, крім добровільного випадку. При постачанні товарів або послуг за рахунок бюджетних коштів також не можна ігнорувати визначення податкового зобов'язання за грошима.

Методика перевірки достовірності, повноти нарахування та сплати ПДВ розроблена для того, щоб організувати контрольно-перевірочні заходи платників ПДВ. Вона включає інформацію про обсяги перевірки, способи викладення фактів та обставин, а також обґрунтування висновків. Перевірка ПДВ включає дослідження податкового кредиту, формування податкових зобов'язань та повноти декларування ПДВ. Цю перевірку рекомендується проводити у два етапи: документальний і аналітичний.

Перевірка податкового кредиту має на меті визначити реальність здійснених операцій, аналіз інформації щодо контрагента та виявлення неможливості проведення господарської операції. Перевірка включає аналіз наявності персоналу та їх кваліфікації, наявності дозволів та ліцензій, оцінку обставин, що перешкоджають здійсненню операцій, відсутність необхідних умов для підприємницької діяльності, облік тільки операцій, пов'язаних з податковою вигодою, операції з товаром, який не вироблявся або не міг бути вироблений в обсязі, зазначеному в документах обліку, та відсутність документів обліку.

Узагальнюючи наведений текст, можна зробити наступні висновки. Перш за все, важливо зареєструвати контрагента, який втратив документи або пропонує винагороду за реєстрацію. Також необхідно пояснити посадовим особам, що вони не мають нічого спільного з фінансово-господарською діяльністю контрагента. Крім того, варто враховувати наявність кримінальних проваджень або вироків за злочини. Стосовно повноти декларування податку на додану вартість, рекомендується визначити різницю між сумою податкових зобов'язань звітного періоду та сумою податкових коригувань за цей період.

3.2 Документальне оформлення операцій оподаткування розрахунків з покупцями

У випадку складання зведених податкових накладних вказуються коди ознак, які відображають різні види податкових зобов'язань та умови оподаткування. Код 1 вказує на компенсуючі податкові зобов'язання, код 2 – на

розподільчі податкові зобов'язання, код 3 – на перевищення мінімальної бази оподаткування ПДВ над фактичною ціною постачання, а код 4 – на ритмічні постачання.

У випадку складання на звільнені від оподаткування ПДВ операції податкової накладної, доцільно зробити помітку «Без ПДВ» у відповідній графі. При постачанні оподатковуваних та звільнених від оподаткування товарів (послуг) необхідно складати окремі податкові накладні.

При складанні особливих податкових накладних, в графі «Не підлягає наданню отримувачу (покупцю) з причини», потрібно вказати причину відмови та позначити її за допомогою символу «X» з одного з 16 типів причин, визначених у пункті 8 Порядку № 1307. Необхідно уникати використання нулів, прочерків та інших знаків чи символів у незаповнених комірках.

ФОП «Самкова О.А.» складає податкову накладну на дату виникнення податкових зобов'язань. Зазвичай ця дата визначається як перша з подій: отримання попередньої оплати (чи її частини) від покупця або відвантаження товарів, надання послуг (чи їх частини) покупцю. Однак, в інших випадках дата складання податкової накладної може залежати від отримання коштів від покупця (при касовому методі обліку ПДВ), оформлення митної декларації (при експорті товарів) або останнього дня місяця (для зведених податкових накладних). Важливо дотримуватися правильної послідовності заповнення дати податкової накладної: день місяця, місяць, рік, без використання розділових знаків. Порухення правил щодо дати складання податкової накладної може бути вважатися порушенням.

Якщо протягом доби буде складено дві або більше податкові накладні з однаковим номером, друга та наступні накладні з таким номером не будуть зареєстровані в Єдиному реєстрі податкових накладних. Однак, якщо податкові накладні з однаковим номером мають різні дати, це не вважається помилкою.

У другій частині проставляються коди діяльності, які вказують на різні види діяльності підприємств. Код «5» використовується для операторів, які складають податкову накладну для інвестора згідно з угодою про розподіл продукції. Код

«б» використовується для платників ПДВ, які постачають тютюнову продукцію за максимальними роздрібними цінами. Якщо ФОП «Самкова О.А.» не отримує бюджетну дотацію, не бере участь у виконанні угоди про розподіл продукції і не є виробниками чи імпортерами тютюнової продукції, то заповнює лише першу частину порядкового номера.

У графі «найменування; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи-підприємця» продавець може бути як юридичною, так і фізичною особою-підприємцем. Фізична особа-підприємець, який зареєстрований платником ПДВ, зазначає своє повне прізвище, ім'я та по батькові.

У рядку «Індивідуальний податковий номер» постачальник - платник ПДВ зазначає свій ПІН, який складається з 12 знаків. Перші 10 знаків відповідають реєстраційному номеру облікової картки платника податків, а 11-й та 12-й знаки є контрольними цифрами. Цей номер визначається згідно з Реєстром платників ПДВ.

Податковий номер платника податків для ФОП може бути вказаний ідентифікаційний код або паспортні дані.

У рядку «Код» вказується ознака джерела податкового номера залежно від реєстру, до якого належить податковий номер особи.

При заповненні графи «найменування; прізвище, ім'я, по батькові» для покупця – платника ПДВ, дотримуються вимоги, що й при заповненні найменування продавця. Якщо покупець юрособа, зазначається її повне або скорочене найменування згідно зі статутними документами. Якщо покупець ФОП, зазначається його прізвище, ім'я та по батькові. У разі постачання товарів (послуг) філії (структурного підрозділу), спочатку зазначається найменування головного підприємства (покупця), а потім найменування філії. Якщо покупець є неплатником ПДВ, зазначається «Неплатник» для резидента або найменування нерезидента та країна нерезидента для експорту товарів. При пільгових постачаннях особливим неплатникам зазначається найменування покупця - неплатника ПДВ.

Продавці можуть вказувати своє найменування замість назви покупця, якщо вони самі нараховують податкові зобов'язання за використання придбаних товарів у неоподатковуваних операціях або у негосподарській діяльності, а також за перевищення мінімальної бази оподаткування над фактичною ціною постачання в інших ситуаціях.

У разі, якщо покупець є платником ПДВ, його ІПН повинен бути вказаний згідно з Реєстром платників ПДВ у рядку «Індивідуальний податковий номер». У випадку, коли товари або послуги постачаються філії (або структурному підрозділу) платника ПДВ від імені головного підприємства, ІПН головного підприємства повинен бути зазначений. Умовні ІПН покупця використовуються в певних випадках, таких як постачання неплатникам ПДВ, пільгові постачання особливим неплатникам ПДВ та інші. Крім того, якщо ІПН складається на суму, що перевищує мінімальну базу оподаткування, продавець повинен вказати свій ІПН.

У разі постачання товарів (послуг) філії платника ПДВ, яка діє від імені головного підприємства (покупця), при складанні податкової накладної потрібно вказати числовий номер філії (структурного підрозділу) в полі «номер філії».

При заповненні рядка «податковий номер платника податків» для покупця, вимоги щодо заповнення залежать від статусу платника ПДВ. У випадку коли покупець є зареєстрованим платником ПДВ. Якщо фізична особа не має ідентифікаційного коду з релігійних причин, замість податкового номера вказуються паспортні дані фізичної особи: серія (якщо є) і номер паспорта.

Податковий номер покупця зазначається в усіх податкових накладних, складених на платників податку на додану вартість, включаючи накладні на отримані послуги від нерезидентів, які складає сам отримувач послуг. Однак, виняток становить випадок, коли продавець складає накладну на суму, що перевищує мінімальну базу оподаткування, тоді він зазначає свій власний податковий номер. Податковий номер покупця не зазначається в накладних на неплатників ПДВ з умовними ідентифікаційними податковими номерами, а також

в накладних з іншими умовними ідентифікаційними податковими номерами покупця.

Вимоги щодо зазначення коду покупця відповідають вимогам для заповнення податкового номера продавця. Код покупця повинен відповідати ознакам джерела податкового номера особи, які залежать від її статусу (юридична особа, ФОП, платник податків, фізична особа). Для цього використовуються різні ідентифікаційні номери, такі як ЄДРПОУ, Державний реєстр фізичних осіб - платників податків, реєстраційний номер платника податків та серія та номер паспорта. Рядок «код» заповнюється тільки у випадку, коли заповнюється рядок «Податковий номер платника податку або серія та номер паспорта».

У табличній частині податкової накладної міститься два розділи – А і Б. Розділ А є підсумковим й включає інформацію про загальну суму із ПДВ, окрему суму ПДВ і обсяги постачання без ПДВ (в розрізі ставок), а також дані про зворотну тару.

У рядку I зазначається загальна сума коштів, яка повинна бути сплачена з урахуванням ПДВ. Цей підсумок включає значення рядків II, VI-XI розділу А. Рядок II відображає загальну суму ПДВ, а рядки VI-XI відображають загальні обсяги постачання без урахування ПДВ.

У рядках II-V відображаються суми податку на додану вартість (ПДВ) за різними ставками. Рядок II є підсумковим, який складається з суми рядків III, IV і V. Рядок III відображає суму ПДВ за ставкою 20% для рядків, де вказано код ставки 20. Рядок IV відображає суму ПДВ за ставкою 7% для рядків, де вказано код ставки 7. Рядок V відображає суму ПДВ за ставкою 14% для рядків, де вказано код ставки 14. Існує взаємозв'язок між рядками III і VI, IV і VII, V і VIII, де значення рядків III, IV і V обчислюються шляхом множення значень рядків VI, VII і VIII на відповідні ставки ПДВ.

У рядках VI - XI відображаються загальні обсяги постачання товарів (послуг) без урахування ПДВ. Рядок VI відображає обсяги постачання за основною ставкою (код ставки 20), рядок VII - обсяги постачання за ставкою 7% (код ставки 7), рядок VIII - обсяги постачання за ставкою 14% (код ставки 14),

рядок IX - обсяги постачання при експорті товарів за ставкою 0% (код ставки 901), рядок X - обсяги постачання на митній території України за ставкою 0% (код ставки 902), рядок XI - обсяги операцій, звільнених від оподаткування (код ставки 903).

В рядку XII вказуються дані про зворотну (заставну) тару. Вартість цієї тари не буде включатися до бази оподаткування ПДВ, але зазначається як загальна сума коштів, які повинні бути сплачені. Однак, якщо зворотна тара не повертається відправнику протягом 12 місяців, її вартість стає частиною оподаткованого доходу отримувача.

У розділі Б наведено детальну інформацію про обсяги постачання товарів (послуг) без врахування податку на додану вартість та суму ПДВ для кожної позиції номенклатури.

У графі 2 податкової накладної необхідно навести повний перелік товарів та послуг, які постачає продавець, відповідно до первинних документів на операцію. Кількість найменувань не повинна перевищувати 99 999 позицій, в іншому випадку складається друга податкова накладна з іншим номером. У деяких випадках, таких як податкова накладна на суму перевищення або зведені податкові накладні на компенсуючі податкові зобов'язання, заповнення граfi 2 має свої особливості.

У графах 4 та 5 зведених податкових накладних заповнюються відповідно умовне позначення та код одиниці виміру товару або послуги згідно з Класифікатором системи позначень одиниць вимірювання та обліку (КСПОВО). Якщо одиниця виміру відсутня в КСПОВО, то в графі 4 зазначається умовне позначення, яке використовується для обліку, а графа 5 залишається незаповненою. У зведених податкових накладних на компенсуючі податкові зобов'язання графа 4 заповнюється «грн.», а графа 5 не заповнюється. У зведених податкових накладних на суму перевищення мінімальної бази оподаткування над фактичною ціною постачання граfi 4 та 5 не заповнюються.

У графі 6 зведених податкових накладних вносяться дані про кількість постачання товарів або послуг, які перераховані у графі 2. Якщо послуга надається або аванс за неї отримується повністю, у графі 6 вказується «1».

Графа 7 податкової накладної використовується для вказівки ціни постачання товару або послуги без урахування ПДВ. Зазвичай ціна вказується у гривнях з копійками з двома знаками після коми, але в окремих випадках можуть бути дозволені більшість знаків, якщо це передбачено законодавством. Податкова адміністрація дозволяє вказувати більшу кількість знаків у графі 7 і в інших випадках, не вважаючи це порушенням заповнення податкової накладної або причиною відмови в її реєстрації. Зареєстрована податкова накладна з більшою кількістю знаків після коми може бути підставою для формування податкового кредиту покупцем, якщо вона відповідає іншим вимогам Податкового кодексу. У зведених податкових накладних на компенсуючі податкові зобов'язання графу 7 не заповнюють.

У графі 8 податкової накладної кодуються різні ставки ПДВ для оподаткування операцій з постачання товарів (послуг). При одночасному постачанні оподатковуваних і пільгових товарів (послуг) одному покупцю в одній податковій накладній не можна змішувати оподатковувані і пільгові операції, але оподатковувані операції за різними ставками можна об'єднати в одній податковій накладній, показавши їх в різних рядках. У зведених податкових накладних на компенсуючі податкові зобов'язання графу 8 не заповнюють.

Графа 9 в податковій накладній заповнюється тільки у випадку здійснення операцій з постачання товарів (послуг), які є звільнені від оподаткування ПДВ. Код пільги з ПДВ вноситься відповідно до Довідників податкових пільг, затвердженими ДПС. Якщо операції не внесені до довідників, у графі 9 ставиться код «99999999», а відповідні пункти, статті, підрозділи, розділи ПК або міжнародного договору зазначаються у відведеному полі. На пільгові операції складається окрема податкова накладна, рядки II-X розділу А не заповнюються. У зведених податкових накладних на компенсуючі податкові зобов'язання графа 9 не заповнюється.

Графа 10 використовується для вказівки обсягу постачання без урахування ПДВ. Значення цієї графи обчислюється як добуток значень граф 6 і 7. У зведених податкових накладних на компенсуючі податкові зобов'язання, в графі 10 вказується вартість (частка вартості) товару (послуги) або необоротного активу, на яку нараховують ПДВ.

У графі 11 суми ПДВ вказуються для операцій, які оподатковуються за ставками 20%, 7% або 14%. Сума ПДВ в графі 11 обчислюється як добуток суми операцій (вказаної в графі 10) на відповідну ставку ПДВ. Якщо в графі 8 розділу Б ПН вказано код ставки 20, 7 або 14, то графи з сумою ПДВ заповнюються. Але якщо в цих графах вказано коди 901, 902 або 903, то графи не заповнюються. Сума ПДВ в графі 11 може бути вказана з шістьма знаками після коми. У графі 11 можна вказати суму ПДВ з округленням до 6 знаків після коми. Усі інші графи ПН, які мають вартісні показники, заповнюються в гривнях з копійками з двома знаками після коми. Так само, у рядках II-IV розділу А табличної частини ПН, узагальнювальні дані щодо суми ПДВ також вказуються в гривнях з копійками з двома знаками після коми.

Платник ПДВ має обов'язок складати Податкові накладні в електронній формі і скріплювати їх кваліфікованими електронними підписами (КЕП). КЕП, який є аналогом відбитка печатки продавця, ставиться на податкову накладну продавця, але не скріплюється КЕП покупця. КЕП і прізвище особи, яка склала податкову накладну, повинні належати одній особі. Невідповідність КЕП і прізвища при реєстрації податкової накладної може призвести до відмови у прийнятті її до реєстрації. У нижній частині податкової накладної зазначають ім'я, прізвище та податковий номер особи, яка її склала.

3.3 Вдосконалення операцій оподаткування розрахунків з покупцями

Організація правильного оподаткування на рівні економічного суб'єкта вимагає ведення як бухгалтерського, так і податкового обліку, що збільшує обсяг роботи бухгалтерів. Вони повинні правильно формувати базу оподаткування з

ПДВ, нараховувати податок відповідно до законодавства та своєчасно перераховувати його до бюджету держави.

Податковий облік не має окремих стадій первинного, синтетичного та аналітичного обліку, але отримує всю необхідну інформацію про податки та бази оподаткування з первинної документації, реєстрів та рахунків бухгалтерського обліку. З цим урахуванням, було б доцільно організувати облік розрахунків із бюджетом з ПДВ таким чином, щоб забезпечити легку перевірку необхідних даних бухгалтерського обліку в будь-який момент часу та за будь-яким фактом господарського життя.

Незважаючи на воєнний стан, уряд продовжує модернізацію системи моніторингу ПН/РК з метою оцінки ризиків.

В цьому випадку були змінені Порядок № 1165 та форми рішень, пов'язаних з розглядом скарги щодо неврахування таблиці даних платника податку та відповідності платника ПДВ критеріям ризиковості.

Розглянемо, які зміни чекають на ФОП «Самкова О.А.».

Змінили порядок обчислення податкового навантаження, визначеного як відношення суми податків та ЄСВ до загальної суми поставок.

Власне, формула для обчислення показника D не змінилася:

$$D = S \div T. \quad (3.1)$$

Зміни впливають на дотримання показника D на рівні понад 0,05, що є однією зі складових третьої ознаки безумовної реєстрації. Зміни стануть чинними з 09.12.2023 р. і впливатимуть на формування позитивної податкової історії. Формула для обчислення показника D залишається незмінною, але змінюється період, за який обираються її складники.

Показники, які використовуються для обчислення співвідношення сплаченої суми ЄСВ і податків до суми поставок за ПН/РК, враховують останні 12 звітних місяців перед поданням ПН/РК на реєстрацію. Наприклад, для обчислення показника D станом на 1 грудня, враховуються дані за період з грудня попереднього року по листопад поточного року. З урахуванням змін до

обчислення показника D за грудень, враховуються дані за період з листопада попереднього року по жовтень поточного року.

Зміни в системі обліку ПДВ передбачають обмеження різкого зростання обсягів постачань з урахуванням суми ПДВ, яка зареєстрована в звітному періоді, а також найбільшої місячної суми ПДВ за останні 12 місяців. Замість цих показників, вводяться нові показники, які враховують суму ПДВ у поточному календарному місяці та найбільшу місячну суму ПДВ за операціями попередніх 12 місяців. Зміни впроваджуються з 9 грудня 2023 року.

Зміни в ознаках безумовної реєстрації ПН/РК передбачають жорсткіші умови для реєстрації, зокрема, збільшення показників загальної суми сплати ПДВ та введення умови про обмеження кількості посадових осіб, які можуть займати аналогічну посаду в трьох платниках податків.

Центральна комісія має право скасувати Таблицю даних, яку врахувала в результаті оскарження, якщо отримала інформацію про невідповідність інформації в Таблиці даних, або якщо платник надав недостовірну інформацію. Рішення Центральної комісії може бути оскаржено лише в судовому порядку.

У платника є можливість оскаржити рішення про неврахування Таблиці даних в адміністративному чи судовому порядку. Для цього він може подати нову Таблицю даних до регіональної комісії. Рішення Центральної комісії стосується конкретної Таблиці даних з відповідним номером і датою. Кожна наступна Таблиця даних, яку платник подає до ДПС, має свій вхідний реєстраційний номер. Регіональна комісія розглядає цю нову Таблицю даних як окремий документ.

Уряд вніс зміни до Переліку показників, за якими визначається позитивна податкова історія платника податку на додану вартість. Ці зміни спрямовані на збільшення кількості платників, податкові накладні яких автоматично реєструватимуть за новими показниками позитивної податкової історії. Уряд відкоригував три з шести чинних показників і додав до переліку ще три нові показники.

Умови, які слід дотримуватись, щоб відповідати першому показнику, були змінені. Тепер обсяг постачання у ПН/РК, зареєстрованих у ЄРПН у поточному

місяці, з урахуванням поданих для реєстрації ПН/РК, не повинен перевищувати 1 млн. грн. Також обсяг постачання товарів (послуг) за поточний місяць з одним отримувачем - платником податку не повинен перевищувати 100 000 грн. Керівник платника податків не може займати аналогічну посаду в більш як трьох платниках податків.

Другий показник вимагає, щоб платник ПДВ протягом чотирьох місяців із останніх шести місяців реєстрував ПН/РК за одним і тим самим кодом товару (послуги). Цей показник можна відповідати, якщо платник одночасно виконує умови: відображає операції з придбання товарів (послуг) за кодами, обсяг яких становить не менше 75% загального обсягу придбання у цьому періоді (кількість таких кодів не більше чотирьох); постачає товари/послуги за одним і тим самим кодом товару (послуги), обсяг яких становить не менше 75% загального обсягу постачання в цьому періоді; значення показника D дорівнює 0,05, а показник $R_{\text{поточ}}$ є меншим ніж значення показника $R_{\text{макс}}$.

Щоб відповідати другому показнику позитивної податкової історії, платник повинен постачати товар чи послугу з одним кодом у 75% випадків і придбавати товари чи послуги із не більше ніж чотирма кодами. Він також повинен дотримуватися показника податкового навантаження й утримуватися від різкого зростання обсягів постачань із ПДВ. Обсяги постачань не повинні збільшуватися понад 1,4 разу порівняно з найбільшим показником протягом останніх 12 місяців, за які настав граничний строк подання ПДВ-декларації.

У п'ятому показнику замінено сплату ЄСВ на середньомісячну суму сплаченого ПДФО. Згідно з новою редакцією, середньомісячна сума сплаченого ПДФО повинна перевищувати суму ПДФО, розраховану з подвійного розміру мінімальної зарплати у відповідному місяці. Цей показник застосовується до фізичних осіб, які отримали дохід у вигляді заробітної плати і мають не менше ніж 5 працівників за останніх 12 місяців. Період 12 місяців відлічується від останнього звітного періоду для подання Податкового розрахунку.

Сьомий показник є ознакою безумовної реєстрації в Єдиному реєстрі платників податку на додану вартість (ЄРПН). Цей показник передбачає, що

загальна сума ПДВ, сплачена платником податку та його відокремленими підрозділами за останні 12 місяців, перевищує 1 млн грн. Крім того, значення показника D повинно бути більше 0,05, а значення показника Rпоточ повинно бути меншим за значення Rмакс. Ця зміна встановлює запобіжник щодо використання ризикового податкового кредиту для платників, які реєструються за цією ознакою.

Введено новий показник, який стосується платників, які дотримують податкову дисципліну з розблокування. Щоб його виконати, платник повинен дотримуватися певних умов, зокрема подавати пояснення та копії документів для розблокування ПН/РК, регіональна комісія повинна ухвалити рішення про реєстрацію ПН/РК, або Центральна комісія повинна ухвалити рішення про задоволення скарги та скасування рішення про відмову в реєстрації ПН/РК. Також платник повинен зазначити операції згідно з кодами УКТ ЗЕД / ДКПП, відображені в ПН/РК, щодо яких виконується попередня умова, тобто комісії ухвалили рішення на користь платника, і обсяг постачання повинен перевищувати 500 000 грн. за операціями останніх 6 податкових періодів.

Дев'ятий показник є новим показником, який вимагає від платника виконання декількох умов протягом 36 послідовних звітних періодів. Ці умови включають відсутність заборгованості зі сплати ЄСВ та податків, вчасне подання податкової звітності, реєстрацію в ЄРПН та досягнення середньомісячного обсягу постачання понад 500 000 грн. Крім того, показник податкового навантаження в поточному місяці повинен бути більшим за 5% і не повинен бути різкого зростання обсягів постачань із ПДВ. Виконання хоча б одного з цих показників дозволяє уникнути блокування ПН та РК за критеріями ризиковості операцій. Однак, для досягнення показників позитивної податкової історії потрібно прикласти певні зусилля.

Вважаємо також доцільним для ФОП «Самкова О.А.» формувати податкові документи для розрахунків з покупцями в програмному комплексі BAS.

Документ «Податкова накладна» (Рисунок 3.2) використовується для реєстрації та формування друкованих форм податкових накладних, які видаються

покупцям організації. Для обліку податкових накладних доступний список «Податкові накладні», який можна знайти в розділі «Продажі». Податкова накладна оформлюється на основі різних документів, таких як «Замовлення покупця», «Видаткова накладна», «Акт виконаних робіт», а також при отриманні авансу (передоплати) від покупців. У документі переносяться відомості з документа-підстави. Якщо таблична частина документа містить товари з різними видами операцій, програма автоматично створює відповідну кількість документів «Податкова накладна».

← → ☆ Податкова накладна (створення) (Умовний продаж) *

Провести і закрити Записати Провести Створити на підставі Вивантаження Податкова накладна Ще ?

Номер: від: 21.11.2023 00:00:00

☐ Включено до ЄРПН ☒ Передається в електронному вигляді ☒ Вимагає реєстр. в ЄРПН ☐ Зведена податкова накладна

Відокремлений підрозділ: Вид операції: Умовний продаж

[Ціна не включає ПДВ](#) Організація: ФОП Самкова О.А.

Товари Послуги (1) Основні засоби Нематеріальні активи Бухгалтерський облік Додатково

Додати ↑ ↓ Заповнити Підбір Дозволити редагування номера рядка Ще

N	Номер рядка ПН	Номенклатура	Зміст послуги, дод. відомості	Код	Вид коду	Кількість
1	1	Продаж у роздріб	Витрати, віднесені до неоподатковуваних...			1,0

☐ Включається до уточн. розрахунку

Всього: 670,68 UAH ПДВ (у т.ч.): 111,78 UAH

Рисунок 3.2 – Документ «Податкова накладна»

**Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»*

«Додаток № 1 до податкової накладної» (Рисунок 3.3) використовується для вказівки товарів, які поставляються частково і не мають окремої вартості. Цей документ створюється на основі Податкової накладної і містить інформацію про найменування товару, його ціну без ПДВ та з урахуванням ПДВ, повний і частковий обсяг поставки, а також загальну вартість частково відвантаженого товару без урахування ПДВ. Різниця між повним і частковим обсягом поставки відображається у реквізиті «Кількість, що залишилася». Інформація з Додатка № 1 враховується у визначенні загальних податкових зобов'язань.

Додаток 1 до Податкової накладної (створення) (Операції, оподатковувані ПДВ) *

Провести та закрити Записати Провести Додаток 1 до податкової накладної Ще ?

Номер: Дата: 21.11.2023 00:00:00 Вид операції: Операції, оподатковувані ПДВ

Контрагент: Фуршет Організація: ФОП Самкова О.А.

Договір: дог Податкова накладна: Ціна не включає ПДВ

N	Номенклатура	Код	Номер и дата ВМД	Кількість	Од.	К.	Ціна без ПДВ	Сума б/знижки
1	Бумага Ballet			1,000	паков	1..	200,00	

Всього: 240,00 ПДВ (у т.ч.): 40,00

Рисунок 3.3 – Додаток № 1 до податкової накладної

*Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»

«Додаток № 2 до податкової накладної» (Рисунок 3.4) використовується для реєстрації змін кількісних і вартісних показників виписаних покупцеві податкових накладних, а також для формування друкованої форми відповідного документа. Цей документ може бути створений лише на основі документа Податкова накладна, і його реквізити повністю заповнюються з документа-підстави.

Додаток 2 до ПН (створення) (Підсумкова в роздробі по оподаткованому ПДВ (повернення)) *

Провести і закрити Записати Провести Перетворити Вивантаження Ще ?

Вид операції: Підсумкова в роздробі по оподаткованому ПДВ (поє) ☐ Включено до ЄРПН Включити в Декларацію за: ☐

Номер: від: 21.11.2023 00:00:00 ☒ Передається в електронному вигляді ☒ Вимагає реєстр. в ЄРПН ☐ Реєструється в ЄРПН покупцем: ☐

Організація: ФОП Самкова О.А.

Податкова накладна: Ціна включає ПДВ

N	Номер рядка ПН	Номер групи коригування	Код причини коригування	Номенклатура	Код	Вид коду	Номер ВМД
1	<Не вказаний>			Продаж у роздріб			

☐ Включається до уточн. розрахунку

Всього змін(UAH): -3 240,00 Зміна ПДВ(у т.ч.): -225,00

Рисунок 3.4 – Додаток № 2 до податкової накладної

*Джерело: Запропоновано автором на основі програмного забезпечення «BAS Бухгалтерія»

У табличній частині додатка № 2, на додаток до стандартних реквізитів документів конфігурації, вказується наступна інформація:

- причина коригування, яка необхідна при формуванні друкованої форми документа;
- зміна кількості для вибраного товару;
- зміна ціни для вибраного товару;
- зміна суми ПДВ;
- зміна суми.

Перед придбанням програмного забезпечення необхідно провести детальне дослідження його переваг та недоліків, звернутися до фахівців, таких як бухгалтери, для консультації та врахування особливостей господарської діяльності, щоб зробити правильний вибір.

Необхідне постійне вдосконалення обліку розрахунків із ПДВ є важливим завданням, оскільки надходження з цього податку є значною частиною доходів бюджету. Це складне питання, яке потребує виваженого підходу та застосування новітніх методик, щоб не завдати шкоди економіці держави та сприяти зростанню ВВП.

ПДВ є складним податком, який вимагає від платників податків постійного стеження за правильністю обчислення та ведення обліку. Враховуючи велику кількість нюансів, пов'язаних із податковими ставками, розрахунком податкової бази та застосуванням пільг, необхідно постійно спостерігати за змінами у законодавстві, щоб вчасно вдосконалювати бухгалтерський і податковий облік з ПДВ.

ВИСНОВКИ

У ході виконання кваліфікаційної роботи було досліджено організаційно-практичні аспекти обліку і оподаткування розрахунків з покупцями суб'єкта підприємницької діяльності. Були розроблені пропозиції щодо вдосконалення цього обліку і оподаткування в ФОП «Самкова О.А.». Результати дослідження дозволили зробити висновок, що мета роботи була досягнута:

1. Організація обліку розрахунків з покупцями є надзвичайно важливою для ефективного управління підприємства. Ось деякі ключові аспекти важливості цього процесу: ведення точного обліку розрахунків з покупцями дозволяє підприємству здійснювати ефективне управління ліквідністю, знання того, коли очікувати оплату від клієнтів, дозволяє уникнути проблем з нестачею коштів; облік розрахунків з покупцями допомагає підприємствам визначити очікуваний грошовий потік та планувати бюджет – це робиться через прогнозування прибутків, пов'язаних із реалізацією товарів чи послуг; систематичний облік розрахунків дозволяє підприємствам вчасно виявляти можливі проблеми з оплатою, такі як затримки чи неплатежі – це дозволяє приймати вчасні заходи для зменшення ризиків фінансових втрат; інформація про розрахунки з покупцями може використовуватися для забезпечення ефективного спілкування та взаємодії з клієнтами. Наприклад, облік платіжних повернень дозволяє вчасно реагувати на проблеми та підтримувати стабільні відносини; облік розрахунків з покупцями є важливою частиною фінансової звітності підприємства – ці дані включаються у бухгалтерські звіти; достовірний облік розрахунків є важливим для правильної податкової звітності – він впливає на обчислення податків, пов'язаних з обігом коштів; чіткий облік розрахунків може викривати аномалії чи підозрілі транзакції, що допомагає уникнути шахрайства або недоречностей.

2. Виручка ФОП «Самкова О.А.» за період дослідження збільшувалась і в кінці 2022 р. становила 3925897,43 грн. Відмітимо, що господарюючий суб'єкт приймав участь в тендерах, так у 2020 р. сума від державних тендерів становила 37000 грн., в 2021 р. – 3000 грн. Хоча станом на 2022 р. державні тендери

відсутні. Позначимо основні тенденції: загальна виручка: існує загальна тенденція зростання виручки з 2018 року по 2022 рік. З 915912,04 грн. у 2018 році до 3925897,43 грн. у 2022 році; державні тендери: виручка від участі у державних тендерах також зросла протягом цього періоду, з 25337,00 грн. у 2018 році до 37000,00 грн. у 2020 році, але потім трохи зменшилася до 3000,00 грн. у 2021 році. У 2022 році дані про виручку від державних тендерів відсутні.

3. Для спрощення ведення обліку розрахунків з покупцями у ФОП «Самкова О.А.» пропонується застосовувати програму BAS: Малий бізнес. У процесі управління власною справою стан обліку розрахунків з покупцями займає головне місце. Саме тому однією зі складових ефективної організації обліку є високий рівень використання облікової інформації для оцінки якісних і кількісних характеристик товарів. Результати досліджень свідчать про те, що існують проблеми, які впливають на організацію ведення розрахунків з покупцями. Рішення досліджених проблем дозволить ефективно здійснювати облік, підвищить конкурентоспроможність товарів, підвищуючи економічний потенціал господарювання. Автоматизація облікових робіт повинна поліпшити діяльність ФОП, перш за все, з точки зору удосконалення інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

4. Вибір «ПДВшної» ставки на рівні 3% на єдиному податку для ФОП «Самкова О.А.» спричинений перевагами, такими як економія на ставці єдиного податку та можливість отримання податкового кредиту. Однак, цей вибір також має свої недоліки, такі як складнощі в адмініструванні податку, додатковий контроль податківців, можливість штрафів та можливе завищення цін через ПДВ. Крім того, витрати на сплату ПДВ можуть перекрити економію на ставці єдиного податку, залежно від рентабельності та специфіки операцій.

5. Узагальнюючи проведені дослідження, можна зробити також висновки. Перш за все, важливо зареєструвати контрагента, який втратив документи або пропонує винагороду за реєстрацію. Також необхідно пояснити посадовим особам, що вони не мають нічого спільного з фінансово-господарською діяльністю контрагента. Крім того, варто враховувати наявність кримінальних

проваджень або вироків за злочини. Стосовно повноти декларування податку на додану вартість, рекомендується визначити різницю між сумою податкових зобов'язань звітного періоду та сумою податкових коригувань за цей період.

6. Платник ПДВ повинен складати Податкові накладні в електронній формі та скріплювати їх КЕП. КЕП ставиться на податкову накладну продавця, але не на покупця. КЕП та прізвище особи, яка склала податкову накладну, повинні належати одній особі. Невідповідність КЕП та прізвища може призвести до відмови у реєстрації податкової накладної. У нижній частині податкової накладної зазначають ім'я, прізвище та податковий номер особи, яка її склала.

7. Необхідне постійне вдосконалення обліку розрахунків із ПДВ є важливим завданням, оскільки надходження з цього податку є значною частиною доходів бюджету. Це складне питання, яке потребує виваженого підходу та застосування новітніх методик, щоб не завдати шкоди економіці держави та сприяти зростанню ВВП. ПДВ є складним податком, який вимагає від платників податків постійного стеження за правильністю обчислення та ведення обліку. Враховуючи велику кількість нюансів, пов'язаних із податковими ставками, розрахунком податкової бази та застосуванням пільг, необхідно постійно спостерігати за змінами у законодавстві, щоб вчасно вдосконалювати бухгалтерський і податковий облік з ПДВ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артюх О.В., Веселова А.С. Спрощена система оподаткування: огляд нормативних вимог у період воєнного стану. *The XXVI International Scientific and Practical Conference «Problems of science and practice, tasks and ways to solve them»*, July 05 – 08, 2022, Helsinki, Finland. 2022. С. 70-71. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/48359/1/ISG%2026-0722.%20Alen%20Panov.pdf#page=71>. (Дата звернення: 23.11.2023).
2. Артюх О.В., Подвальна Н.Е., Татарінова Г.О. Огляд податкових новацій під час воєнного стану в Україні. *The 6th International scientific and practical conference «Modern problems of science, education and society»* (August 14-16, 2023) SPC «Sciconf.com.ua», Kyiv, Ukraine. 2023. С. 440-444. URL: https://www.researchgate.net/profile/Dmytro-Bannikov/publication/373143069_MODERN-PROBLEMS-OF-SCIENCE-EDUCATION-AND-SOCIETY-14-16082023/links/64dc5ad225837316ee121289/MODERN-PROBLEMS-OF-SCIENCE-EDUCATION-AND-SOCIETY-14-16082023.pdf#page=440. (Дата звернення: 23.11.2023).
3. Гаркуша С.А. Діджиталізація облікових процесів. *Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет- конференції* (м. Суми, 22 листопада 2022 р.) / за ред. проф. Назаренка О.В. Суми: СНАУ, 2022. С.19-20.
4. Гаркуша С.А. Сутність і значення цифрового обліку. *Актуальні питання економіки, фінансів, менеджменту та права в сучасних умовах: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Рівне, 10 січня 2023 р.). Рівне: ЦФЕНД, 2023. С. 28-29. URL: <http://www.economics.in.ua/2023/01/blog-post.html>. (Дата звернення: 23.11.2023).
5. Гевчук А.В. Методика дослідження бухгалтерської звітності в процесі перевірки розрахунків з контрагентами. *Інтернаука*. Серія «Економічні науки».

2019. № 6. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-6-5073>. (Дата звернення: 15.10.2023).

6. Гевчук А.В. Ризики бухгалтерського обліку та їх вплив на управління дебіторською заборгованістю. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.62. (Дата звернення: 23.11.2023).

7. Долішня Т.І., Озар Т.С. Організація обліку дебіторської заборгованості. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Випуск 74. С. 216-220. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.74-32>. (Дата звернення: 16.11.2023).

8. Жарнікова В.В. Сучасні підходи до формування обліково-аналітичної бази організації обліку розрахунків з покупцями. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.6.156. (Дата звернення: 23.11.2023).

9. Івахів А.Б. Реформа оподаткування в Україні: огляд податкової реформи «10:10:10». *Наукові перспективи*. 2023. № 10 (40). С. 451-462. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-10\(40\)-451-462](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-10(40)-451-462). (Дата звернення: 23.11.2023).

10. Ковальчук Т.М., Урсуляк Д.В. Облік розрахунків з покупцями та замовниками в умовах ризиковості. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends*. 2021. № 1. С. 45-47. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/17249>. (Дата звернення: 16.11.2023).

11. Крива К. В. Удосконалення обліку та контролю розрахунків з дебіторами на підприємстві : *магістр. дипломна робота* : 071 Облік і оподаткування; Дніпровський держ.аграр.-екон. ун-т, Ф-т обліку і фінансів, Каф. обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою. Дніпро, 2023. 61 с. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/7799>. (Дата звернення: 15.10.2023).

12. Макаренко А.П., Кучкіна Д.Д. Удосконалення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 29–35. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.29. (Дата звернення: 16.11.2023).

13. Мулик Т.О., Томчук О.Ф., Федоришина Л.І. Аналітичне забезпечення заборгованості підприємства в умовах антикризового управління. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 1. С. 146–160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2019_1_14. (Дата звернення: 15.10.2023).
14. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>. (Дата звернення: 21.06.2023).
15. Оляднічук Н.В., Підлубна О.Д. Обліково-аналітичне забезпечення економічної діяльності суб'єктів підприємництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. № 33. С. 16–21. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2020_33\(2\)__4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2020_33(2)__4). (Дата звернення: 15.10.2023).
16. Пилявець В.М., Балазюк О.Ю., Гриник О.І. Огляд основних міжнародних стандартів бізнес-планування. *Наукові перспективи*. 2023. № 1 (31). С. 375-393. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-1\(31\)-375-393](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-1(31)-375-393). (Дата звернення: 23.11.2023).
17. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (Дата звернення: 21.06.2023).
18. Подмешальська Ю.В., Прокопенко А.Ю. Удосконалення обліку та аудит доходів від реалізації готової продукції в умовах використання інформаційних систем та технологій. *Агросвіт*. 2021. № 1-2. С. 71-81. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/1-2_2021/9.pdf. (Дата звернення: 15.10.2023).
19. Поліщук О.М., Бобко В.В., Мельник В.В. Обліково-аналітичне забезпечення розрахунків із дебіторами. *Інфраструктура ринку*. 2020. Випуск 50. С. 275-279. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2020/50_2020_ukr/48.pdf. (Дата звернення: 16.11.2023).

20. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. (Дата звернення: 21.06.2023).

21. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку спільної діяльності без створення юридичної особи: Наказ Міністерства фінансів України від 30.12.2011 р. № 1873. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1873201-11#Text>. (Дата звернення: 13.11.2023).

22. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>. (Дата звернення: 13.11.2023).

23. Самков С.В. Деякі питання деталізації інформації з обліку розрахунків з покупцями при використанні спеціалізованого бухгалтерського забезпечення. *Актуальні проблеми економіки, фінансів, обліку, менеджменту і права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Житомир, 8 квітня 2023 р.). Житомир: ЦФЕНД, 2023. С. 39-40.

24. Самков С.В. Значення бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями для підприємства. *Сучасний стан та перспективи розвитку науки, освіти і технологій: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Полтава, 3 січня 2023 р.): Полтава: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. С. 35-37.

25. Сlepченко В., Скрипник, М. Методика обліку розрахунків підприємства з покупцями та замовниками. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-4>. (Дата звернення: 16.11.2023).

26. Сливка Я.В., Щербан М.Д., Кондратюк М.Ф. Бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та замовниками: історичний екскурс. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-09-06>. (Дата звернення: 15.10.2023).

27. Смачило В.В., Халіна В.Ю., Васильєва Т.С. Соціальна відповідальність бізнесу крізь призму комунікацій зі стейкхолдерами. *Ефективна економіка*. 2018. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6538>. (Дата звернення: 15.10.2023).

28. Трало І.І. Бухгалтерський облік та аналіз дисконтованої довгострокової дебіторської заборгованості: автореферат ... канд. екон. наук, спец.: 08.00.09 - бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Житомир: Держ. ун-т «Житомирська політехніка», 2020. 20 с.

29. Цегельник Н.І. Бухгалтерський облік розрахунків з покупцями та замовниками: організація та методика: автореферат... канд. екон. наук, спец.: 08.00.09 - бух. облік, аналіз та аудит (за видами екон. діяльності). Житомир: Житомирський держ. технол. ун-т, 2019. 21 с.

30. Fedoryshyna L., Popovych-Zubchynska K. Accounting and analysis of settlements with suppliers and contractors. *Magyar Tudományos Journal*. 2020. (41), 6-19. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/35810/1/Magyar%20Tudoma%CC%81nyos%20Journal.%20%28Budapest%2C%20Hungary%29.%202020.%20%E2%84%96%2041.%20.pdf>. (Дата звернення: 16.11.2023).

31. Haiduchok T., Sysoieva I., Vasylishyn S., Lysiuk A., Kundrya-Vysotska O., & Kostyrko, A. (2020). Accounting and control of settlements with counterparties under the conditions of quarantine measures. *International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology (IJARET)*, (11, Issue 5), 141-152. DOI: 10.34218/IJARET.11.5.2020.016. (Дата звернення: 16.11.2023).

32. Kobets D. Development of Accounting: Challenges and Prospects in the Context of European Integration. *Облік і фінанси*. 2023. № 1(99). С. 31-37. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-1\(99\)-31-37](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-1(99)-31-37). (Дата звернення: 22.11.2023).

33. Mulyandini V. C. Pengaruh Implementasi Internal Control dan Kompetensi terhadap Pemakai Sistem Informasi Akuntansi. Portofolio: *Jurnal Ekonomi, Bisnis, Manajemen, Dan Akuntansi*. 2022. 17(1), 66–75. <https://doi.org/10.54783/portofolio.v17i1.196>. (Дата звернення: 15.10.2023).

34. Shirinian E., Shirinyan L. The Banking Services Market from the Standpoint of Modern Science and Legislation. *Облік і фінанси*. 2023. 2(100), С. 111-121. DOI: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-2\(100\)-111-121](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-2(100)-111-121). (Дата звернення: 22.11.2023).

35. Susanto A., & Syahputri D. (2023). Designing An Accounting Information System Based On Microsoft Access At Tua'i Yang Laundry. *ConCEPT - Conference On Community Engagement Project*, 3(1), 552-580. URL: <https://journal.uib.ac.id/index.php/concept/article/view/7553>. (Дата звернення: 15.10.2023).

ДОДАТКИ